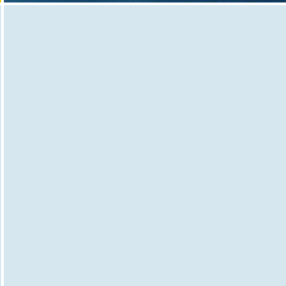

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus

Parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2006

**EUROOPAN
NEUVOSTON SUOMEN
VALTUUSKUNNAN
KERTOMUS**

*Euroopan neuvoston parlamentaarisen
yleiskokouksen
toiminnasta vuonna 2006*

Parlamentaarisen yleiskokouksen istunto 2006

ensimmäinen jakso	23.–27.1.2006
toinen jakso	10.–13.4.2006
kolmas jakso	26.–30.6.2006
neljäs jakso	2.–6.10.2006

Pysyvän komitean kokoukset

Pariisi	17. maaliskuuta 2006
Moskova	27. toukokuuta 2006
San Marino	17.marraskuuta 2006

Graafinen suunnittelu: EDITA
Kannen valokuva: EN:n kuva-arkisto (Strasbourg)
ISSN 1235-1873

EDITA PRIMA OY, HELSINKI 2007

**Euroopan neuvoston Suomen
valtuuskunta**

EDUSKUNNALLE

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnasta huhtikuun 28. päivänä 1989 annetun lain 4 §:n mukaisesti Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunta antaa kunnioittaen eduskunnalle kertomuksen parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuoden 2006 istuntokaudella.

Helsingissä, 13. huhtikuuta 2007

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan puolesta:

Sinikka Hurskainen

Gunilla Carlander

Sisällysluettelo

1	Tiivistelmä	7
2	Suomen valtuuskunta ja sen oma toiminta.....	9
3	Yleiskokouksen käsittelemät aiheet	11
3.1	Demokratian tila Euroopassa	11
3.1.1	Azerbaidzhan	12
3.1.2	Bosnia Hertsegovina	13
3.1.3	Georgia	13
3.1.4	Montenegro.....	14
3.1.5	Venäjä	15
3.1.6	Ukraina.....	16
3.1.7	Valkovenäjä	17
3.2.	Demokratian haasteet	19
3.2.1	Ajankohtaiset ihmisoikeuskysymykset.....	19
3.2.2	CIA-lennot Euroopassa	21
3.2.3	Poliittiset ääriliikkeet.....	23
3.2.4	Väestökehityksen haasteet	24
3.2.5	Sosiaaliset haasteet tämän päivän Euroopassa.....	29
3.2.6	Vähemmistöjen oikeudet.....	30
3.3	Eurooppalaisen oikeusnormiston kehittäminen.....	32
3.4	Talouskysymykset.....	33
3.5	Euroopan neuvoston ulkosuhteet	34
3.5.1	EN ja Euroopan unioni.....	34
3.5.2	Yhdistyneet kansakunnat.....	36
3.5.3	Muu maailma.....	37

Liitteet:

1	Suomen valtuuskunta	39
2	Suomen valtuuskunnan komiteajäsenyydet.....	40
3	Vuonna 2006 hyväksytyt asiakirjat	43
3.1	Päätöslauselmat	43
3.2	Suosituksset	45
3.3	Määräykset	46
3.4	Lausunnot	46
4	Parlamentaarisen yleiskokouksen erityisvieraat vuonna 2006	47
5	Euroopan neuvoston jäsenvaltiot.....	48
6	Euroopan neuvoston toiminta (kaavio)	49
7	Lyhyesti: Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous.....	50

Tiivistelmä

Viimeisten 15 vuoden aikana Euroopan neuvosto ja sen parlamentaarinen yleiskokous ovat kehittäneet toimintaansa vastatakseen paremmin haasteisiin, joita tämä Euroopan suurin poliittinen yhteistyöjärjestö kohtaa. Tavoitteena on ollut keskittyä järjestön tärkeimpiin periaatteisiin eli ihmisoikeus- ja demokratiakysymyksiin sekä oikeusvaltioperiaatteiden puolustamiseen.

Järjestön perustamisen aikoihin vuonna 1949 Euroopan neuvosto oli ainoa ensisijaisesti ihmisoikeus- ja demokratiakysymyksiin keskittyvä organisaatio. Yhä edelleen se on ainoa järjestö, joka tarkastelee näitä periaatteita yksityisen henkilön ja vähemmistöryhmien näkökulmasta. 2000-luvun alussa samoilla teemoilla on keskeinen asema myös monissa muissa eurooppalaisissa organisaatioissa, erityisesti Euroopan unionissa ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestössä. Päällekkäisen työn välttämiseksi Euroopan neuvosto on viime vuosina pyrkinyt rakentamaan yhteistyöhön EU:n ja ETYJ:n kanssa.

Euroopan neuvosto määritteli suuntaviivat tulevien vuosien toiminnalleen kesäkuussa 2005 Varsovassa pidetyssä kolmannessa huippukokouksessa 45 valtion päämiehen läsnä ollessa. Puheenjohtajiston prioriteetit edellyttävät strategisia päätöksiä EN:n kaikissa toimielimissä.

Huhtikuussa yleiskokous hyväksyi puhemiehistöön suuntaviivat vuoden 2006 toiminnalle (*AS/Inf 2006*)⁵). Komiteoita kehoitetaan painottamaan järjestön perusarvojen edistämistä (ihmisoikeudet, oikeusvaltioperiaatteet ja demokratia), kansalaisten turvallisuuden lisäämistä (mm. terrorismin vastainen taistelu, kriisien ja konfliktien ennaltaehkäisy, kestävä kehityksen edistäminen) sekä sosiaalisen koheesion ja humaani yhteiskunnan kehittämistä (mm. sosiaaliset kysymykset, demografinen kehitys, kulttuurin moninaisuus, suvaitsevaisuus ja rasminvastainen työ). Yleiskokouksen agenda pohjautuu suurelta osin yksittäisten jäsenten tekemiin aloitteisiin,

joita yleiskokouksen puhemiehistö on hyväksynyt jatkokäsittelyyn. Puhemiehistön on enenevässä määrin otettava huomioon järjestön niukat resurssit ja uudet suuntaviivat. Yleiskokous keskusteli vuoden 2006 aikana, kuinka huippukokouksen painotukset tulisi huomioida kulttuuri- ja maahanmuuttokysymyksissä.

Uusien jäsenmaiden demokratian tilan tarkkailu muodostaa jo vakiintuneen osan yleiskokouksen toimintaa. Monitorointikomitean työlliställä on vuoden 2006 lopulla kymmenen maata, joiden demokratian tila ei ole tyydyttävällä tasolla. Vuoden 2006 raporteissa käsiteltiin Azerbaidžanin (mm. valtakirjakonfliktiin johtaneet parlamenttivaalit), Bosnia-Hertsegovinan (perustuslakiuudistus), Georgian, Montenegron (maan itsenäistyminen), Ukrainan, Venäjän (Tšetšenia) ja Valko-Venäjän (presidentinvaali) tilannetta. Komitean työlliställä on lisäksi Albania, Armenia, Moldova, Monaco ja Serbia.

Monitorointikomitea on tutkinut demokratiakehitystä erillisissä maissa. Vuoden 2006 aikana on keskusteltu tarpeesta tarkastella demokratian tilaa temaattisista näkökulmista myös nk. vanhoissa jäsenvaltioissa. Monitorointikomitean ensimmäinen Euroopan demokratiatilannetta käsittelevä yleisraportti hyväksyttiin kesäkuussa. Raportissa kuvataan demokratian tilaa Suomessa ja yhdeksässä muussa Euroopan maassa (Andorra, Belgia, Kypros, Tanska, Viro, Ranska, Kroatia, Tšekki, Saksa ja Itävalta).

Yleiskokous on useissa raporteissaan myös vuonna 2006 käsitellyt Euroopan neuvoston jäsenmaita kohtavia uusia demokratiahaasteita. Tämän vuoden raportit ovat käsitelleet mm. varusmiesten ja vankien oikeuksia, valtiottomien asemaa, kuolemanrangaistusta sekä sananvapauden ja uskontojen kunnioittamisen välistä problematiikkaa.

Yleiskokous hyväksyi vuonna 2000 tärkeän Euroopan ääriilikeitä tarkastelevan raportin.

Aihe sai jatkoa vuonna 2006 raporteista, jotka käsittelevät kolmea 1900-luvun sitkeintä totalitaarista hallintoa (kommunismi, natsismi ja kenraali Francon hallinto).

Euroopan neuvoston ulkosuhteet käsittävät suhteet Euroopan ulkopuolisiin maihin sekä muihin kansainvälisiin järjestöihin ja toimijoihin. Tätä aihetta käsiteltiin erillisessä raportissa vuonna 2006. Yhteistyö OECD:n ja EBRD:n kanssa pohjautuu järjestöjen väliseen sopimukseen ja mahdollistaa keskustelun maailmanlaajuisen talouskehityksen vaikutuksista Euroopassa. EN:n ja YK:n yhteistyöllä on pitkät perinteet erityisesti ihmisoikeuskysymyksissä. Vuonna 2006 keskusteltiin YK:n parlamentaarista ulottuvuudesta.

Suhteet Euroopan unioniin ovat aina olleet äärimmäisen tärkeitä Euroopan neuvostolle. EU:n päätös perustaa perusoikeuksia käsittelevä virasto Wieniin korostaa suhteiden tärkeyttä entisestään. Vuoden 2005 huippukokouksen jälkeen Luxemburgin pääministeri Jean Claude Juncker sai toimeksiannon laatia EN:n ja EU:n tulevaisuuden suhteita käsittelevä raportti. Yleiskokous otti huhtikuun istunnossa Junckerin raportin innostuksella vastaan. Ehdotuksen käytännön merkitys on silti edelleen epäselvä. Euroopan neuvoston ministerikomitea on samaan aikaan valmistellut EN:n ja EU:n yhteistyösopimuksen (Memorandum of Understanding, MoU) luonnoksen. Suomen EU-puheenjohtajuuden aikana (kesä–joulukuu 2006) Suomi johti Euroopan neuvoston EU-koordinointia. Euroopan neuvoston puheenjohtajamaa Venäjä kuitenkin esitti uuden luonnoksen yhteistyösopimuksesta (MoU) kesällä 2006, mikä pidensi neuvotteluita edelleen. Vielä loppuvuodesta 2006 minkäänlaisia sopimusta ei ollut saavutettu.

Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous on yksi järjestön tärkeimmistä toimielimistä ja toimii itsenäisesti suhteessa ministe-

rikomiteaan, järjestön päätöksentekokeleimeen. Ministerikomitean puheenjohtajuus on kiertävä ja vaihtuu puolen vuoden välein. Venäjä johti järjestöä ensimmäistä kertaa toukokuusta marraskuuhun 2006. Puheenjohtajuuskauden teema oli ”*Kohti yhdistynyttä ja rajatonta Eurooppaa*”. Venäjä haluaa ylläpitää ja vahvistaa Euroopan neuvoston roolia ja mahdollisuuksia toteuttaa tehtäväänsä kehittämällä valtioiden välistä yhteistyötä kaikilla osa-alueilla. Venäjän puheenjohtajuuskauden viisi painopistealuetta ovat (1) kansallisten suojamekanismien vahvistaminen ihmisoikeuksien alalla, (2) yksilön suojan kehittäminen uusien yhteiskunnallisten haasteiden edessä, (3) syrjäytyneiden ryhmien sosiaalisten oikeuksien vahvistaminen, (4) kansalaisten osallistumisen ja hyvän hallinnon edistäminen sekä (5) suvaitsevaisuuden ja yhteisymmärryksen lisääminen vuoropuhelun sekä kulttuuri-, koulutus-, tiede-, urheilu- ja nuorisoyhteistyön kautta.

Eduskunnan osallistumiseen kansainväliseen parlamentaariseen yhteistyöhön kiinnitettiin erityistä huomiota vuoden 2006 aikana. Huhtikuussa perustettiin puhemies Paavo Lipposen johdolla eduskunnan kansainvälisten asiain foorumi, jonka tehtävänä on tiedottaa eduskunnan osallistumisesta erityisesti Suomelle tärkeiden asioiden käsittelyyn eri kansainvälisillä foorumeilla ja koordinoida tarvittaessa sitä. Eduskunnan kansainvälisten asiain foorumiin kuuluvat jäseninä kaikkien parlamentaaristen valtuuskuntien (EN, ETYJ, Pohjoismaiden neuvosto jne.) puheenjohtajat ja valiokuntien puheenjohtajat sekä ulkoasiainministeriön virkamiesjohdon edustajat. Kesäkuussa pidetty ensimmäinen kokous päätti järjestää ensimmäinen täysistunto-keskustelun kansainvälisestä yhteistyöstä ja siirtolaisuudesta. Ulkoasiainvaliokunnan mietintö (UaVM 10/2006) oli marraskuussa 2006 järjestetyn keskustelun pohjana.

Suomen valtuuskunta ja sen oma toiminta

Suomen valtuuskunta Euroopan neuvoston parlamentaarisessa yleiskokouksessa on vuonna 2006 työskennellyt Mikko Elon johdolla. Valtuuskunnan kokoonpano ja jäsenyydet yleiskokouksen komiteoissa ilmenevät liitteistä 2 ja 3.

Tämän lisäksi on syytä mainita, että *Mikko Elo* valittiin poliittisen komitean edustajaksi vastaperustettuun Demokratia-foorumiin (*Council of Europe Forum for Democracy*), josta aloitteen teki Euroopan neuvoston huippukokous vuonna 2005. Foorumi kokoontui lokakuussa 2006 Moskovassa, ja sen teemana oli poliittisten puolueiden asema ja toimintamahdollisuudet. Mikko Elo piti yhden kokouksen pääpuheen-vuoroista.

Suomen valtuuskunta on toiminut Euroopan neuvoston tunnettuuden lisäämiseksi Suomessa yhteistyössä mm. ulkoasiainministeriön kanssa. Parlamentaarinen yleiskokous on Euroopan neuvoston peruskirjan mukaan ministerikomitean neuvoa antava ja ministerikomitealle aloitteita tekevä elin. Suomen valtuuskunnalla on hyvä yhteistyö ulkoasiainministeriön kanssa, ja se saa säännöllisesti suullisia raportteja ministerikomitean työskentelystä. Valtuuskunta on osallistunut ulkoasiainministeriön kaikille Euroopan neuvoston asiantuntijakomiteoiden ja muiden elinten virkamiesjäsenille järjestämiin koordinaatiokokouksiin.

Eduskunnan ihmisoikeusryhmä järjesti helmikuussa 2006 seminaarin kansalaisyhteiskunnasta ja demokratiakehityksestä Venäjällä. *Mikko Elo* raportoi Euroopan neuvoston toiminnasta demokratian ja ihmisoikeuksien edistämiseksi Venäjällä. *Varapuheenjohtaja Antti Kaikkonen* käytti puheenvuoron Euroopan neuvoston tulevia haasteita ja tulevaisuutta koskevassa seminaarissa, joka järjestettiin yhteistyössä ulkoasiainministeriön kanssa eduskunnassa toukokuussa 2006.

Vaikean taloudellisen tilanteen vuoksi Euroopan neuvoston päättävä elin ministerikomitea on joutunut vähentämään ja/tai tehostamaan toimintaansa. Pääsihteeri Terry Davis ehdotti vuonna 2005 mm. urheiluasioden siirtämistä neuvoston sääntömääräisestä toimintaohjelmasta ja budjetista ns. osittaissopimukseen. Osittaissopimus perustuu vapaaehtoisen liittymisen periaatteeseen, ja sen rahoittavat ainoastaan sopimuksen allekirjoittaneet maat, jotka siten vastaavat rahoituksesta. Suomen valtuuskunnan jäsenet ovat kyseenalaistaneet ehdotuksen ja osoittaneet sen johdosta kirjallisen kysymyksen sekä Suomen hallitukselle (KK 482/2006) että Euroopan neuvoston ministerikomitealle ehdotuksen tarkoituksenmukaisuudesta. Ministeri Liisa Hyssälä totesi vastauksessaan kesäkuussa 2006 mm. seuraavaa: "Suomen kantana budjettineuvotteluissa on, ettei ainakaan aiemmissa ulkoministeriön ja opetusministeriön välisissä keskusteluissa identifioituja keskeisiä toimintoja tule vaarantaa. Tällaisiksi on nähty liikunnasta vastaavien ministerikokousten järjestäminen tai antidoping ja katsomoväkivallan vastaisten komiteoiden työ."

Valtuuskunta esitti myös kirjallisen kysymyksen hallitukselle siitä, milloin Suomi tulee liittymään Euroopan yleissopimukseen ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta (KK 585/2006). Ulkoasiainministeri Erkki Tuomioja lupasi heinäkuussa 2006 antamassa vastauksessaan, että asia selvitetään Suomen EU-puheenjohtajuuskauden jälkeen.

Lokakuussa 2006 valtuuskunta antoi lausunnon, jossa se ilmaisi tyrmistyksensä ja tuomitsi venäläisen toimittajan Anna Politkovskajan murhan.

Eduskunnan 100-vuotisjuhlien johdosta Euroopan neuvoston palatsissa Strasbourgissa järjestettiin valokuvanäyttely, jossa eduskunnan ja

suomalaisen yhteiskunnan kehitystä viime sadan vuoden ajalta esiteltiin painottaen erityisesti yhtäläisen äänioikeuden merkitystä.

Eduskunnan osallistumiseen kansainväliseen parlamentaariseen yhteistyöhön kiinnitettiin erityistä huomiota vuoden 2006 aikana. Huhtikuussa perustettiin puhemies Paavo Lipposen johdolla eduskunnan kansainvälisten asiain foorumi, jonka tehtävänä on tiedottaa ja tarvittaessa koordinoita osallistumista erityisesti Suomen kannalta tärkeinä pidettävissä asioissa eri kansainvälisillä foorumeilla. Eduskunnan kansainvälisten asiain foorumin kuuluvat jäseninä kaikkien kansainvälisten parlamentaaristen valtuuskuntien (EN,

ETYJ, Pohjoismaiden neuvosto jne.) puheenjohtajat ja valiokuntien puheenjohtajat sekä ulkoasiainministeriön virkamiesjohdon edustajat. Foorumin ensimmäisessä kokouksessa päätettiin järjestää syksyllä 2006 ensimmäinen täysistunto-keskustelu yhdestä tärkeästä aiheesta, jota käsitellään kaikissa kansainvälisissä parlamentaarisissa järjestöissä. Syksyn aiheiksi valittiin siirtolaisuuskysymykset, ja keskustelu järjestettiin 8. päivänä marraskuuta 2006. Valtuuskunta esitteli tietoja siitä, miten maahanmuuttoa ja integraatiota koskevia kysymyksiä on käsitelty parlamentaarisessa yleiskokouksessa. Teksti sisältyy tähän kertomukseen (ks. 3.2.4).

Yleiskokouksen käsittelemät aiheet

Parlamentaarinen yleiskokous on vuonna 2006 käsitellyt yhteensä 85:stä raporttia ja niiden pohjalta hyväksynyt 59 päätöslauselmaa, 48 suositusta ja kolme lausuntoa. Yleiskokouksen puhemiehistö on pitkään keskustellut tarpeellisuudesta määrittellä prioriteetit yleiskokouksen toiminnalle. Raporttien aiheet pohjautuvat enimmäkseen jäsenten aloitteisiin, mutta puhemiehistö tekee viime kädessä päätöksen, mitkä aloitteet vietään eteenpäin yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Huhtikuussa puhemiehistö hyväksyi prioriteetit vuoden 2006 toiminnalle (AS/Inf 2006)5), joiden mukaan yleiskokouksen komiteoiden tulisi priorisoida EN:n perusarvojen edistämistä eli ihmisoikeudet, oikeusvaltioperiaate ja demokratia; kansalaisten turvallisuuden parantamista (ml. terrorismin vastaisen toiminnan, ennaltaehkäisevät toimenpiteet kriisien ja konfliktien varalta sekä kestävän kehityksen) sekä sosiaalisen koheesion edistämisen ja humanimman yhteiskunnan rakentamisen (ml. sosiaaliset kysymykset, demograafinen kehitys, kulttuurien monimuotoisuus, rasismien, muukalaisvihan ja suvaitsemattomuuden vastainen toiminta).

Yleiskokouksen pöytäkirja käsittää kaikki puheet ja keskustelupuheenvuorot ja ovat luettavissa Euroopan neuvoston internet-sivuilta jo muutama tunti keskustelujen jälkeen. Syksystä 2006 alkaen nettisivuilla julkaistaan myös äänestystulokset eli tiedot siitä kuinka yksittäiset jäsenet ovat äänestäneet eri kysymyksissä.

Täydellinen luettelo yleiskokouksen kaikista raporteista ja päätöksistä vuonna 2006 sisältyy liitteeseen 3. Tässä kertomuksessa referoidaan ne raportit, jotka koskevat EN:n keskeisimpiä kysymyksiä: ihmisoikeuksia, oikeusvaltion kehittymistä ja ongelmia sekä demokratiatilannetta jäsenmaissa.

3.1 Demokratiatilanne Euroopassa

Yleiskokouksen jäsenmaiden jäsenyysvelvoitteiden seurantakomitea (monitorointikomitea) on kohta kymmenen vuoden ajan tarkastellut kuinka hyvin uudet jäsenmaat täyttävät oikeusvaltiolle asetetut vaatimukset. Työ on käsittänyt yksityiskohtaisten raporttien laadinnan, ml. vierailuja, seminaareja vaalitarkkailua paikallis-, parlamentti- ja presidentinvaaleissa sekä lainsäädäntö- ja hallinnollisia uudistuksia ym.

Monitorointikomitean työlista käsitti vuoden 2006 lopussa kymmenen maata, joiden demokratiatilanne arvioitiin tyydyttämättömäksi (Albania, Armenia, Azerbaidzhan, Bosnia ja Hertsegovina, Georgia, Moldova, Venäjä, Serbia, Ukraina sekä Monaco). Yleiskokouksen käsittelyyn tuli vuoden 2006 aikana raporteja, jotka koskivat tilannetta Azerbaidzhanissa (valtakirjat yleiskokouksessa), Bosnia ja Hertsegovinassa (perustuslakiuudistus), Georgiassa ja Montenegrossa (maan itsenäistymisen takia), Ukrainassa, Venäjällä (Tšetšenia) ja Valko-Venäjällä (presidentinvaalit). Seurantakomitea on toisin sanoen tarkastellut yksittäisissä maissa meneillä olevaa demokratiakehitystä. Komitean työhön kuuluu myös ns. jälkiseuranta (*post-monitoring*).

Serbian ja Montenegron valtioliiton purkauttua, ja Montenegron julistauduttua itsenäiseksi, Euroopan neuvoston ministerineuvosto vahvisti 14. kesäkuuta 2006 Serbian jäsenyyden jatkuvan Euroopan neuvostossa. Serbia pysyi myös monitorointikomitean työlliställä. Kesäkuussa 2006 Montenegro anoi jäsenyyttä, ja ministerineuvosto päätti pyytää parlamentaarisen yleiskokouksen lausunnon aiheesta (ks. kohta 3.1.4).

Vuoden 2006 aikana on käyty keskustelua tarpeesta arvioida demokraatiatilannetta myös ns. vanhoissa jäsenmaissa ja osin temaattisesta näkökulmasta. Valvontakomitean ensimmäinen yleinen raportti demokraatiatilanteesta Euroopassa (dok. 10960) hyväksyttiin kesäkuussa 2006 ja se kuvaa tilannetta kymmenessä maassa: Andorrassa, Belgiassa, Kyproksella, Tanskassa, Virossa, Ranskassa, Kroatiassa, Tsekin tasavallassa, Saksassa, Itävallassa ja Suomessa. Raportti ottaa myös kantaa asianomaisten maiden tärkeimpien yleissopimusten ratifiointeihin. Suomea kehoitetaan ratifioimaan *Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism* (CETS No. 198), sekä liittymään Euroopan neuvoston rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaiseen komiteaan (*Moneyval*).

Yleiskokous toivoo, että nämä raportit demokraatiatilanteesta yksittäisissä jäsenmaissa edesauttavat systemaattisemman yleiskatsauksen saavuttamista maiden yhteistyöstä lainsäädännön saralla. Ensimmäinen laaja yleisraportti demokraatiatilanteesta koko Euroopassa järjestetään vuoden 2007 huhtikuun istunnossa (dok. 11203).

3.1.1 Azerbaidžhan

Yleiskokous hyväksyi 2005 useita varsin kriittisiä raportteja Azerbaidžhanin tilanteesta marraskuussa 2005 pidettyjä parlamenttivaaleja käsittelevä raportti mukaan luettuna. Demokraattisten instituutioiden toimintaa Azerbaidžhanissa koskevassa päätöslauselmassa 1456 (2005) yleiskokous tähdensi, että vuoden 2005 parlamenttivaaleja pidettäisiin ratkaisevana demokratian testinä, koska mitkään vaalit Azerbaidžhanin Euroopan neuvoston liittymisen jälkeen eivät ole täyttäneet perustavaa laatua olevia demokraattisia ehtoja.

Yleiskokoukselle antamassa raportissaan (dok. 10751) vaalitarkkailijat valittavat sitä, että marraskuussa 2005 pidetyt parlamenttivaalit eivät vieläkään täyttäneet kansainvälistä standardia. Vaalitarkkailijat havaitsivat useita paheksuttavia rikkomuksia opposition ehdokkaiisiin ja kannattajiin kohdistuvina uhkauksina ja kyseenalaisina pidätyksinä, rauhallisten kokoontumisten estämisenä, paikallisviranomaisten sekaantumisena vaaliprosessiin, hallinnollisten resurssien väärin-

käyttönä, vaalivilppinä ja vakavina väärinkäytöksinä äänten laskennassa. Vaalien ja demokratian uskottavuuden palauttamiseksi yleiskokous vaatii uusia vaaleja kymmenessä vaalipiirissä, jossa vaalit mitätöitiin.

Äärimmäinen kriittinen arvio parlamenttivaaleista johti aloitteeseen tammikuun istunnossa 2006 azerien parlamentaarisen yleiskokouksen valtuuskunnan valtakirjojen kyseenalaistamisesta. Yleiskokous vaatiikin tammikuun istunnon hyväksymässä raportissa (dok. 10807 rev.) ja päätöslauselmassa (1505/2006) välittömiä toimenpiteitä ja vaalivilppiä koskevaa selvitystä, jonka lopputulos tulee julkistaa. Lisäksi yleiskokous vaatii, että oikeudenkäytön on oltava riippumatonta ja ammattimaista, uuden parlamentin tulee muuttaa vaalilakia Venetsian komission suositusten mukaisesti, kokoontumisvapaus on taattava täysimääräisesti samoin kuin sananvapaus ja sähköisen median monimuotoisuus. Yleiskokouksen päätelmänä oli, että Azerbaidžhanin marraskuussa 2005 pidetyt parlamenttivaalit täyttivät yleiskokouksen työjärjestyksen kohdassa 8.2.b mainitut ehdot, mikä tarkoittaa jatkuvaa epäonnistumista velvoitteiden ja sitoumusten täyttämisessä. Yleiskokous päätti kuitenkin äänestyksen jälkeen hyväksyä azerien valtuuskunnan valtakirjat mutta myös tarkkailla uusien vaalien toimittamista 13. toukokuuta 2006 kymmenessä vaalipiirissä ja arvioida tämän jälkeen päätöstä uudelleen.

Kysymys azerien valtuuskunnan valtakirjoista tuli uudelleen käsittelyyn kesäkuun istunnossa (dok. 10959). Keskustelun jälkeen hyväksyttiin päätöslauselma 1505 (2006). Yleiskokous päätti olla arvioimatta uudelleen valtakirjoja koskevaa päätöstä, mutta se analysoi raportissaan tilannetta. Arvioituaan tuolloin vaadittujen toimenpiteiden tulosta demokraattisten vaalien turvaamiseksi yleiskokous toteaa, että vaalivilppiä koskevat tutkimukset ovat ainoastaan harvoissa tapauksissa johtaneet syytteen ja vielä harvemmissä tapauksissa tuomioiden. Yleiskokous pitää kuitenkin myönteisenä sitä, että ensimmäistä kertaa maan historiassa vaalivilpistä on jossain määrin annettu syytteitä ja rankaistu lain mukaan. Syyttäväviranomaisen ja keskusvaalilautakunta ovat julkistaneet lukuja vaalitulosta koskevista valituksista ja vaaliprosessin tutkimista koskevia tuloksia. Vaalilakeja ei ole muutettu Venetsian komission toistuvista suosituksista

huolimatta, mutta yleiskokous pitää tervetulleena Azerbaidžanin Venetsian komissiolle osoittamaa avunpyyntöä vaalilakien uudistamiseksi. Vaalien aikana ei esiintynyt väkivaltaisuuksia tai pyrkimyksiä kokoontumisvapauden rajoittamiseen, mutta vaalikampanjoiden vaimeuden ja eräiden oppositiopuolueiden vaalien boikotoinnin vuoksi kokoontumisvapaus ei oikein joutunut koetteelle. Mitään muutoksia ei ole myöskään tapahtunut median monipuolisuuden suhteen sitten marraskuun vaalien. Yleiskokous on hyvin huolestunut raportoiduista toimittajiin kohdistuneista väkivaltaisista välikohtauksista. Yleiskokous muistuttaa, että vapaa lehdistö on toimivan demokratian peruspilareita. Edellä mainittuun viiteen kohtaan viitaten yleiskokous korostaa, että useimmat päätöslauselmassa 1480 (2006) esitetyt vaatimukset eivät ole täyttyneet. Yleiskokous painottaa, että tarpeelliset vaaliuudistukset on tehtävä hyvissä ajoin ennen vuoden 2008 presidentinvaaleja.

3.1.2 Bosnia-Hertsegovina

Balkania ovat viime vuosina leimanneet muutokset. *Kimmo Sasi* valittiin vuoden 2005 Bosnia-Hertsegovinan raportojaksi, ja hän laati yhteistyössä Mevlüt Çavuşoğlun kanssa raportin (dok. 10982), joka käsittelee maan *perustuslakiuudistusta*. Bosnia-Hertsegovina on Euroopan neuvostoon vuonna 2002 liittymisensä jälkeen toteuttanut muutoksia, joiden tarkoituksena on tehostaa valtiojohtoa. Yhtenä osana tätä työtä on tuomioistuimen perustaminen valtion tasolle ja toimivaltuuksien siirtäminen puolustuksen, tiedustelupalvelun, tuomioistuinlaitoksen, välillisen verotuksen ja poliisiuudistuksen osalta osavaltiotasolta valtakunnan tasolle niiden periaatteiden mukaisesti, joista valtio- ja osavaltiotason parlamentit sopivat lokakuussa 2005. Raportin mukaan valtion heikkouden ja perustuslain vaatiman kaikkien valtioyksiköiden välisen yhdenvertaisuuden vuoksi on ajauduttu tilanteeseen, jossa 60 % maan bruttokansantuotteesta käytetään kuluihin, jotka aiheutuvat valtiokoneistosta ja eri hallintotasoista, eli valtion tasolla kiertävistä presidenteistä, kahdesta presidentistä osavaltiotasolla, 13 pääministeristä, yli 180 ministeristä, 760 jäsenestä eri lainsäädäntöelimissä ja 148 kunnasta.

Bosnia-Hertsegovinan toivomus neuvottelujen aloittamisesta vakaus- ja assosiaatiosopimuksesta EU:n kanssa tekee yhä tärkeämmäksi valtioelimiä vahvistavan ratkaisun löytämisen. Uudistuspaketti, joka ei saanut riittävää tukea Bosnian ja Hertsegovinan parlamentissa, käsitti mm. valtion tason parlamenttiedustajien määrän lisäämisen edustajainhuoneissa (42:sta 87:ään). Ylähuoneen edustajien määrä lisääntyisi myös (15:stä 21:een) ja sen toimivaltaa rajoitettaisiin kansallisen edun kannalta merkittävimmistä asioista päättämiseen. Vetoa voisi käyttää ainoastaan jokin kolmesta ylähuoneen valittujen ryhmästä. Presidentti ja kaksi varapresidenttiä valittaisiin välillisesti valtion tasolla, ja kierto tapahtuisi joka 16 kuukausi nykyisen 8 asemesta. Uudistus siirtyy siis lokakuun vaalien jälkeen. Yleiskokous valittaa *Bosnian ja Hertsegovinan perustuslakiuudistusta koskevassa päätöslauselmassa 1513 (2006)* sitä, että epäonnistunutta uudistusyrittystä ja Montenegron itsenäisyyttä on käytetty hyväksi vaalikampanjassa. Yleiskokous tuomitsee erityisesti Republika Srpskan viranomaisten toimet pyrkiä käyttämään Montenegron vaaleja perustuslaillista perustetta vailla olevan itsenäisyyden saavuttamiseen. Yleiskokous kehottaa maan uutta johtoa toteuttamaan uudistuksen viimeistään vuonna 2010.

3.1.3 Georgia

Vuonna 2005 yleiskokous käsittelee varsin kriittiseen sävyyn raporttia demokratian tilanteesta Georgiassa ja kehotti maata toimeenpanemaan suuren joukon uudistuksia useilla alueilla. Yleiskokouksen raportissa (dok. 10779) seurataan ja analysoidaan aikaansaannoksia. Raportissa ja *päätöslauselmassa 1477 (2006)* yleiskokous toteaa, että myönteistä kehitystä on havaittavissa mutta että tehtävää on vielä paljon. Päätelmänä todetaan, että yleiskokous jatkaa demokratiakemityksen valvontaa Georgiassa ja palaa asiaan myöhemmissä raporteissa.

Georgian viime vuoden kehitystä voidaan pitää myönteisenä, vaikkakin vasta ensi askeleena tiellä kohti yleiskokouksen asettamien velvoitteiden täysimääräistä täyttämistä. Suurin kehitys tapahtui sektoreilla, joissa yhteistyö EN:n ko. toimielimen kanssa on ollut aktiivisinta.

Yleiskokous otti huomioon Georgian ruusu-vallankumouksen jälkeisen tilanteen ja harkitsi uudelleen päätöslauselmassa 1415 (2005) aikataulua, jonka puitteissa maan on määrä täyttää velvoitteensa. Menettely oli poikkeuksellinen, eikä lisääntymistä ole enää odotettavissa. Maan poliittisen johdon on nyt pidettävä kiinni lupauksistaan. Yleiskokous huomioi, että osa velvoitteista on jo täytetty ja suurenlinjan uudistukset on saatettu hyvälle alulle. Poliittinen johto osoittaa määrätietoisuutta rakentaessaan vakaata ja modernia eurooppalaista demokratiaa sekä pyrkimyksissään liittämään maan eurooppalaisiin ja euro-atlantisiin rakenteisiin. Vallankumouksen jälkeinen euforia antaa hiljalleen tilaa pragmatismille.

Uudistukset ovat kuitenkin vasta aluillaan ja suurimmat haasteet odottavat edessäpäin. Monitorointikomitean raportista (*dok. 10779*) käy ilmi, että kunnianhimoinen tavoite saattaa lainsäädäntö eurooppalaisten standardien mukaiseksi antaa vielä odottaa tuloksia useimmilla hallinnonalueilla. Viranomaisten on pidettävä huoli, että uudistusten voimaansaattamisessa kunnioitetaan ihmisoikeuksia ja demokratian periaatteita. Georgialla on ollut lisäksi huomattavia vaikeuksia pysyä aikataulussa Euroopan neuvoston oikeudellisia välineitä koskevien sopimusten hyväksymisessä ja ratifioimisessa.

Monitorointikomitea antaa raportissaan Georgialle tunnustusta ensimmäisistä konkreettisista tuloksista korruption vastaisessa taistelussa, poliisilaitoksen uudistuksessa sekä yrityksissä kehittää taloudellista tehokkuutta ja kansan elinoloja. Yleiskokous ilmaisee tyytyväisyytensä korruption vastaisen taistelun strategiasta ja toimintasuunnitelmasta sekä paikallisen itsehallinnon hajasijoituskomission synnystä. Georgia on ottanut edistysaskelia lakimiesten kouluttamisessa, oikeuslaitoksen rakenteen uusimisessa, pidätettyjen henkilöiden oikeuksien parantamisessa, koulutuksen poistamisessa ja vankiloiden olojen kehittämisessä. Myös oikeusasiamiehen työ on tuottanut positiivisia tuloksia.

Kaksi vuotta valtaantulonsa jälkeen Georgian poliittinen johto nauttii yhä suurta kannatusta. Välttääkseen levottomuudet, sen tulisi pitää lupauksistaan kiinni sekä olla avoin keskustelulle ja kritiikille. Vaikka hallitsevalla puolueella ei enää ole ylivoimaista enemmistöä parlamentissa, oppositio on yhä heikko eikä se ole kyennyt nostamaan

esiin varteenotettavia ohjelmavaihtoehtoja. Suurin osa uudistuksista on pienen poliittisen eliitin ajamia. Media on taloudellisesti heikossa asemassa ja siltä puuttuu yhä demokraattinen ote.

Georgian tilanteen normalisointi ei ole mahdollista ilman rauhaa Abhasian ja Etelä-Ossetian konfliktialueilla. Yleiskokous antaa tunnustusta presidentin ponnisteluille rauhan aikaansaamiseksi, mutta on huolissaan tilanteesta, sillä todellista edistystä meneillään olevissa neuvotteluissa ei ole saavutettu. Konfliktin jokaisen osapuolen on sitouduttava demokraattiseen ratkaisuun, jossa kunnioitetaan Georgian alueellista yhtenäisyyttä.

3.1.4 Montenegro

Serbian ja Montenegron välillä allekirjoitettiin valtioliittosopimus vuonna 2003 EU:n painostuksen jälkeen, vaikka ilmeistä olikin, että Montenegro pyrki täyteen itsenäisyyteen mahdollisimman pian. Toukokuussa 2006 Montenegrossa järjestettiin kansanäänestys, joka odotettuna tuloksena 55,5 % montenegrolaisista halusi maan itsenäisyyttä. *Kansanäänestyksen vaikutuksia* analysoidaan raportissa (*dok. 10980*), jossa yleiskokous onnittelee sekä Montenegroa että Serbiä valtiunionin purkamiseen johtaneesta rauhanomaisesta ja demokraattisesta tavasta. Purkamisen odotetaan edistävän alueen vakautta siitä huolimatta, että molemmilla valtioilla on suuria haasteita niin kansainvälisesti kuin keskinäisissäkin suhteissaan. Yleiskokous korostaa olevan tärkeää, että maat luovat ystävälliset suhteet ja varmistuvat siitä, että valtiunionin purkamisen hoidetaan vastuullisesti. Yleiskokous pitää tervetulleena sitä, että Serbian tunnustaa Montenegron samoin kuin hallituksen lupausta myöntää Montenegron kansalaisille Serbian kansalaisuus ja sallia montenegrolaisten opiskelijoiden viedä opintonsa päätökseen samoin ehdoin kuin serbienkin. Montenegro on sallinut Serbian kansalaisen matkustaa passitta ja viisumitta Montenegroon. Yleiskokous kehottaa Serbiä ja Montenegroa *päätöslauselmassa 1514 (2006)* uudistamaan instituutioita ja kansallista hallintoa ja hyväksymään eurooppalaiset vaatimukset täyttävän perustuslain. Montenegron tulee myös pitää vapaat parlamenttivaalit kansainvälisessä tarkkailuksessaan.

Yleiskokous pitää Montenegron hakemusta Euroopan neuvoston jäsenyydestä tervetulleena samoin kuin Montenegron aikomusta kunnioittaa kaikkia Serbian ja Montenegron allekirjoitettuja ja ratifioimia sopimuksia ja pöytäkirjoja. Euroopan neuvosto tulee antamaan täyden tukensa Montenegrolle sen pyrkimyksissä toimivan valtion luomiseksi.

Parlamenttivaalit järjestettiin Montenegrossa 10. syyskuuta 2006. EN:n vaalitarkkailijoiden mukaan (dok. 11037) vaalit toteutettiin suurelta osin EN:n ja muiden kansainvälisten, demokraattisille vaaleille asetettujen standardien mukaisesti. Vaalit osoittivat Montenegron sitoutumista demokratiaan ja EN:n periaatteisiin. Vakaa vaalilaki on perusta demokraattiselle vaaliprosessille. EN pahoitteleekin muutoksia, jotka tehtiin vaalilakiin vaalipäivän määräämisen jälkeen ja suosittaa, että Montenegron uusi hallitus korjaa vaalilaissa nykyisin olevat puutteet.

Laillisen ja poliittisen kontekstin osalta vaalit olivat onnistuneet, joskin vaaleja edeltävä kampanjointiajanjakso jäi varsin lyhyeksi, ylittäen ainoastaan päivällä sille määrätyn vähimmäisajan. Kiireellistä aikataulua korosti vielä se, että kampanjointiaika sijoittui kesälomien ajaksi. 12 puoluetta ja koalitiota rekisteröitiin kilpailemaan 81:stä paikasta parlamentissa.

Kolmiportainen vaalihallinto vastasi vaalien järjestämisestä, jonka ylimmällä portaalla on valtakunnallinen vaalikomitea; tämän alapuolella 21 kunnallista vaalikomiteaa ja alimpana 1130 vaalilautakuntaa. Äänestysrekistereiden luotettavuus muodostui ongelmaksi aikaisemmissa vaaleissa, etenkin kansanäänestyksessä Montenegron itenäisyydestä. Tällä kerralla työ oli avointa minkä johdosta tätä ongelmaa ei ollut.

Kampanjointi sujui yleisesti ottaen rauhallisesti, mikä selittyi lyhyellä kesäaikaan sijoituvalla ajankohdalla, äänestäjien kyllästyksellä kampanjoihin pitkän kansanäänestyskampanjan jälkeen ja varsin rajallisella kampanjarahoituksella, varsinkin opposition osalta. Positiivista oli erityisesti, että kansalliset vähemmistökysymykset eivät nousseet keskeiseen rooliin vaaleissa niin kuin ne ovat nousseet aikaisemmissa vaaleissa. Merkittävimmät vaaliteemat olivat: taloudellinen kehitys ja ulkomaiset investoinnit; sosiaalinen tilanne ja työttömyys; valtiollisten instituutioiden uudistaminen ja korruption vastainen taistelu sekä

eurooppalaiset standardit ja Euroopan integraatio.

Jännitteitä syntyi kun kolme päivää ennen vaaleja oppositiopuolueen (PzP) johtaja pidätettiin veronkiertosyyttein. Myös poliisijoukkojen uudelleen keskittäminen vaalien alla tietyille alueille herätti epäilyjä.

Vaisusta kampanjoinnista huolimatta ihmisillä oli mahdollisuus saada median kautta tarvitsemaansa tietoa puolueista ja niiden ohjelmista. Puolueiden saama julkisuus oli kuitenkin epätasaisesti jakautunut hallituspuolueiden ja parlamentissa edustettujen oppositiopuolueiden hyväksi. Vaalipäivä oli rauhallinen ja ihmiset pääsivät äänestämään vapaasti. Äänestysprosentti oli 71.37 %.

3.1.5 Venäjä

Venäjä liittyi EN:n jäseneksi 1995 ja yleiskokouksen monitorointikomitea on seurannut säännöllisesti ja kommentoinut kriittisestikin demokratian tilaa Venäjällä siitä lähtien. Venäjä oli monitorointikomitean työlliställä myös vuonna 2006, jolloin Venäjä toimi EN:n ministerikomitean puheenjohtajana toukokuusta marraskuuhun 2006. Monet aikaisemmista raporteista ovat liittyneet Tshetsenian tilanteeseen. Tuorein vuoden 2006 raportti tarkasteli *ihmisoikeuksia Tshetseniassa* (dok. 10774).

Tuorein raportti tarkastelee ihmisoikeustilanteen kehittymistä Tšetšeniassa vuoden 2004 jälkeen ja ottaa kantaa kriittisessä hengessä sekä Venäjän hallinnon että EN:n ministerikomitean tehottomuuteen tilanteen korjaamisessa. Yleiskokouksen arvio on tiivistetty *päätöslauselmassa 1479 (2006)*. Yleiskokous on syvästi huolissaan useiden hallitusten, jäsenmaiden sekä ministerikomitean kyyvyttömyydestä lopettaa vakavat ihmisoikeusloukkaukset Tšetšenian alueella. EN:n toimeenpanoelimen puuttumattomuus hälyttävään tilanteeseen uhkasi koko organisaation uskottavuutta. Ministerikomitean tulisi käynnistää uudelleen Tšetšenian ihmisoikeustilanteen monitorointi, nostaa esiin Venäjän riittämätön yhteistyö EN:n kidutuksen vastaisen komitean (CPT) kanssa ja ryhtyä toimiin velvoitteiden täyttämiseksi, kuten vuoden 1994 julistuksessa vaaditaan (*Declaration on compliance with commitments*). *Suosituksessa 1733 (2006)* yleiskokous kehottaa Venäjän viranomaisia viipymättä sallimaan CPT:

n laatimien raporttien julkaisu alueen tilannetta koskien.

Yleiskokous painottaa EN:n roolia ihmisoikeuksien suojelussa ja viittaa Tšetšeniän tilannetta käsitteleviin päätöslauselmiin 1323 (2003) ja 1403 (2004) sekä suosituksiin 1600 (2003) ja 1679 (2004). Yleiskokous tuomitsee terrorismin yksiselitteisesti ja tunnustaa samalla Venäjän kohtaamat vaikeudet terrorismin kitkemisessä. Rikosoikeuden alalla tapahtunut viimeaikainen kehitys on ollut varovaisen myönteistä. Useita oikeustapauksia on vireillä ja muutamia rikollisia on jo saatettu oikeuden eteen. Yleiskokous kehottaa yleisen syyttäjän toimistoa tehostamaan toimintaansa edelleen. Euroopan neuvosto antaa käytännön tukensa Venäjän viranomaisille kadonneiden henkilöiden etsimisessä, ruumiiden tunnistamisessa ja oikeuslääketieteen edellytysten kohentamisessa Tšetšeniassa.

Turvajoukkojen harjoittamat ra'at otteet eivät millään tapaa edesauta palauttamaan lakia ja järjestystä alueelle. Yleiskokous viittaa Euroopan neuvoston humanitaarisiin periaatteisiin ja tuomitsee jyrkästi terrorismin vastaisen sodan verukkeella tehdyt ihmisoikeusloukkaukset, jotka jo yli vuosikymmenen ajan ovat osoittautuneet sekä tehottomiksi että laittomiksi. Yleiskokous kehottaa Venäjän Euroopan neuvoston valtuuskuntaa tiedustelemaan mahdollisuutta asettaa duumaan komitea, joka keskittyisi pohtimaan lakien täytäntönnäpön ongelmien syitä vakavissa ihmisoikeusloukkauksissa.

Kansalaisjärjestöt toivat vuoden aikana yleiskokouksen ja koko kansainvälisen yhteisön tietoon lukuisia murha-, kidutus- ja katoamistapauksia. Viranomaisten on jatkettava sitkeästi näiden rikosten tutkimista. Huomio tulisi keskittää erityisesti rikoksiin, jotka kohdistuvat ihmisoikeuksien puolustajiin, asianajajiin, syyttäjiin, tuomareihin ja oikeuslääkäreihin sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen vedonneisiin ihmisiin ja heidän perheenjäseniinsä. Kansalaisjärjestöjen rooli demokratiaprosessissa ja rikollisten oikeuden eteen saattamisessa on tärkeä. Yleiskokous pelkää, ettei hiljattain hyväksytty kansalaisjärjestöjen asemaa koskeva laki täytä käytännössä Euroopan neuvoston standardeja. Tiettyihin kansalaisjärjestöihin kohdistuva hallinnollinen ja lainsäädännöllinen häirintä huolestuttaa yleiskokousta. Viitaten *päätöslauselmaan*

1455 (2005) yleiskokous vetoaa jälleen kerran Venäjän hallitukseen, jotta hallinnolliset ja poliittiset olosuhteet eivät estäisi normaalin kansalaisyhteiskunnan luomista maahan.

Marraskuussa 2006 päätti lähettää puheenjohtajiston alaisen Tshetshenia alakomitean vierailulle Moskovaan ja Groznyyn. Vierailun tarkoituksena oli valmistella pyöreän pöydän keskustelua (*round table*), jonka aiheena olisi poliittinen tilanne Tshetsheniassa. Vierailu Groznyssa osoitti, että pyöreän pöydän keskustelun järjestäminen ei onnistuisi lähiaikoina. Työryhmän odotetaan vierailevan toistamiseen Groznyssa huhtikuussa 2007.

Kimmo Sasin raportti *Venäjän taloudellisen tilanteen vaikutuksista Eurooppaan* (dok. 11026) hyväksyttiin lokakuussa 2006. Venäjä on Euroopan väkirikkain valtio ja maalla on huomattavia luonnonvaroja. Vuoden 1998 taloudellisen kriisin jälkeen taloudellinen tilanne Venäjällä on vähitellen vakiintunut. Venäjä toimi vuonna 2006 G-8-ryhmän puheenjohtaja ja järjesti huippukokouksen Pietarissa. Kimmo Sasin raportti tarkastelee Venäjän taloudellista kehitystä ja ajankohtaisia haasteita laajemminkin, ml. energiapolitiikkaa sekä maan kehitystä kohti WTO:n jäsenyyttä. Raportissa käsitellään myös korruptiota ja korruption vastaisia toimia sekä oligarkien valtaa. Yleiskokous kehottaa Venäjää jatkamaan lainsäädännöllisiä uudistuksia, parantamaan hallintokulttuuria sekä mm. sijoittamaan paikallisen infrastruktuurin kehittämiseen. Yleiskokouksen toimenpideehdotukset on kirjattu *päätöslauselmaan 1523 (72006)*.

3.1.6 Ukraina

Yleiskokous on käsitellyt monia Ukrainaa koskevia raportteja sen jälkeen, kun maasta tuli Euroopan neuvoston jäsen vuonna 1995. Vuonna 2006 yleiskokous on keskustellut parlamentaarisen kehityksen seurannasta maaliskuussa 2006 pidettyjen parlamenttivaalien jälkeen ja taloudellisesta kehityksestä (*päätöslauselma 1499 (2006)* (dok. 10920)).

Ukrainan taloudellinen kehitys on ollut huolestuttava, mutta vuoden 2006 tilanne osoittaa myönteisiä merkkejä. Hallitus laati helmikuussa strategian ja hallituksen odotetaan toimivan joh-

donmukaisesti uudistusten jatkamiseksi. Raportissa ja päätöslauselmassa käsitellään erityisesti energiahuoltoa sekä yritysten kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä. Yleiskokous viittaa vuonna 2005 annettuihin suosituksiin ja esittää suuren joukon uusia toimenpide-ehdotuksia.

Ukrainassa maaliskuussa 2006 pidetyt parlamenttivaalit nousivat esiin yleiskokouksen keskustellessa toimintakertomuksesta huhtikuun istunnossa. Vaaleja koskevasta raportista (dok. 10878) keskusteltiin, mutta ei äänestetty.

Ukrainan parlamenttivaalit järjestettiin poliittisesti hankalassa tilanteessa. Euroopan neuvoston vaalitarkkailijat suorittivat tehtävänsä yhteistyössä ETYJ:n, ODIHR:n, Euroopan parlamentin ja NATO:n yleiskokouksen tarkkailijoiden kanssa. Nämä olivat ensimmäiset parlamenttivaalit, jotka järjestettiin syksyn 2004 oranssin vallankumouksen jälkeen, jonka seurauksena Viktor Juštšenko otti vallan. Juštšenko lupasi laajoja uudistuksia mm. vaalilainsäädäntöön, mutta luvattua uudistustyötä vaikeuttivat kuitenkin huomattavat sisäpoliittiset riidat hallituksen ja presidentin välillä. Syksyllä 2005 presidentti Juštšenko erotti pääministeri Julia Tymošonkon hallituksen ja ilmoitti uusien vaalien järjestämisestä maaliskuussa 2006. Maaliskuun 2006 parlamenttivaaleja pidettiin yleisesti tärkeänä askeleena maan demokratialle.

Tarkkailijat arvelivat vaalit kauttaaltaan vapaiksi ja demokraattisiksi, mutta kiinnostivat kuitenkin huomiota joukkoon puutteita ja heikkouksia erityisesti vaalitoimitusta säätelevissä laeissa ja määräyksissä. Tarkkailijat olivat erityisesti sitä mieltä, että parlamentti- ja paikallisvaaleja ei tulisi järjestää samanaikaisesti, ja ETYJ kehottaa uutta hallitusta toimeenpanemaan tätä koskevan muutoksen. Presidentin ja hallituksen väliset ristiriidat olivat johtaneet siihen, että korkeimman perustuslakituomioistuimen työ oli estynyt, mitä pidettiin vakavana puutteena, koska vaalitoimitusta koskeneita valituksia ei voitu viedä korkeimpaan oikeusasteeseen.

Yleiskokous tukee Venetsian komission suosituksia. Keskusvaalilautakunta toimi tyydyttävästi ja laillisesti, mutta suosittelee kuitenkin tapauksessa sen lisäkouluttamista. Tiedotusvälineiden mahdollisuuksia vaalien valvontaan ja uutisointiin oli parannettu huomattavasti, mutta yleiskokous suosittelee kansallisen televisio- ja radioyht-

tion aseman tarkistamista ja valtion toimintaan puuttumisen vähentämistä.

Äänioikeutettujen rekisteröinti sujui hyvin, mutta joihinkin puutteisiin ja viivästyksiin äänestyspaikkojen perustamisessa kiinnitettiin huomiota, minkä vuoksi lopulta jotkut äänestyspaikat joutuivat ottamaan vastaan enemmän kuin 2 500 äänioikeutetun sallitun määrän. Tämä puolestaan johti viivästyksiin ääntenlaskennassa. Tältä osin suositellaan uudistuksia. Suuri määrä puolueita ja vaaliliittoja osallistui vaaleihin, mutta ainoastaan viisi puoluetta ylitti äänikynnyksen. Kahdeksi suuremmaksi puolueeksi tulivat *Party of regions* (32 %) ja Julia Tymošonkon puolue (22 %). Sitoutumattomien ehdokkaiden mahdollisuuksia ehdolle asettumiseen on kuitenkin ETYJ:n mukaan parannettava.

Ukrainan talouden tilan on pitkään ollut huolestuttava, mutta vuonna 26 oli havaittavissa eräitä rohkaisevia merkkejä. Hallitus hyväksyi helmikuussa 2006 taloustrategiaohjelman, ja hallituksen odotetaan jatkavan uudistustyötä. Yleiskokouksen raportissa (dok. 10920) ja *päätöslauselmassa 1499 (2006)* käsitellään mm. Ukrainan energiahuollosta, yritysten kilpailukykyä ja toimintaedellytyksistä. Yleiskokous toistaa jo vuonna 2005 laatimia suosituksiaan, jota on täydennetty uusilla toimenpide-ehdotuksilla.

3.1.7 Valko-Venäjä

Yleiskokous on seurannut Valko-Venäjän kehitystä sen jälkeen, kun maa haki Euroopan neuvoston jäsenyyttä vuonna 1992. Vuoden 1997 jälkeen EN:lla ei ole ollut muodollisia suhteita hallitukseen, mutta se on käynyt epävirallista vuoropuhelua mm. oppositiopuolueiden edustajien kanssa.

Helmikuussa 2006 yleiskokous järjesti yhteistyössä Tšekin ulkoministeriön kanssa Valko-Venäjää käsittelevän konferenssin Prahassa. Yleiskokouksen kaksi Valko-Venäjää koskevaa raporttia vuodelta 2006 käsittelee tilannetta maassa ennen ja jälkeen maaliskuussa pidettyjen presidentinvaalien. Kumpikin raportti tuli kiireellisenä asiana tammikuun ja huhtikuun istunnon päiväjärjestykseen.

Vuoden ensimmäinen raportti tarkasteli tilannetta ennen presidentinvaaleja Valko-Venäjällä (dok. 10806). Valko-Venäjän parlamentin puhe-

mies Konoplev sekä oppositiojohtaja ja opposition presidenttiehdokas Milinkevitsh osallistui vaat keskusteluun.

Yleiskokous ilmaisee vahvan pettymyksensä *Valko-Venäjän tilannetta ennen presidentinvaaleja koskevassa päätöslauselmassa 1482 (2006)* sen vuoksi, ettei maa täytä Euroopan neuvoston jäsenille asetettavia ehtoja, joita ovat moniarvoinen, laillinen ja ihmisoikeuksia ja perusvapauksia kunnioittava demokratia. Yleiskokouksen mukaan nykyinen hallitus on vastuussa puutteista. Ennen maaliskuussa 2006 pidettyjä presidentinvaaleja hallitus ryhtyi joukkoon toimenpiteitä estääkseen poliittisen toisinajattelun ilmenemisen ja tukahduttaakseen demokraattisten liikkeiden toiminnot. Erityisen huolestuttava on äskettäin hyväksytty "vallankumouksen vastainen laki", joka saattaa johtaa sen salliman laajan tulkinnan vuoksi väärinkäytöksiin. Laissa säädetään mm. vankeusrangaistus katumielenosoitusharjoitusten ja niiden rahoituksen järjestämisestä, Valko-Venäjän tilanteen väärästä kuvailemisesta kansainvälisille järjestöille tai ulkomailla sekä mielenosoituksiin yllyttävän aineiston tai tiedon levittämisestä. Opposition jäsenten vangitseminen kyseenalaisin perustein vahvistaa, että tuomioistuineläytöksen väärinkäytön poliittisiin tarkoituksiin, ja se on myös todisteena tuomioistuinten itsenäisyyden puutteesta. Tuomioistuinten itsenäisyyttä on lisäksi heikennetty voimakkaasti asetuksella, joka antaa presidentti Lukashenkolle vallan tuomarien erottamiseen. Tiedotusvälineiden tilanne on lisäksi yksi yleiskokousta huolestuttava aihe. Huolestuttavan tilanteen vuoksi yleiskokous joutui kaksi vuotta sitten hyväksymään päätöslauselman 1372 (2004) lehdistön sorrosta Valko-Venäjällä. Tilanne ei ole parantunut päätöslauselman hyväksymisen jälkeen vaan pikemminkin pahentunut, ja sananvapaudesta ei selvästikään piitata.

Yleiskokous kehottaa presidentti Lukashenkoa ja Valko-Venäjän valtiota toteuttamaan uudistuksia, jotta Valko-Venäjä täyttäisi Euroopan neuvoston asettamat ehdot, pidättymään oikeudenmukaisten, kaikille yhdenvertaisen osallistumisen mahdollistavien vaalien estämisestä ja huolehtimaan siitä, että vaalit täyttävät kansainväliset vaatimukset. Valko-Venäjän on myös täytettävä kadonneiden henkilöiden kohtaloa koskevassa päätöslauselmassa 1371 (2004)

sekä tiedotusvälineiden sananvapautta koskevassa päätöslauselmassa 1732 (2004) esitetyt ehdot. Yleiskokous pyytää EU:ta laajentamaan viisumikiellon koskemaan useita Lukashenkon hallituksen korkeita virkamiehiä, helpottamaan tavallisten Valko-Venäjän kansalaisten viisumisaantiehtoja sekä ryhtymään toimenpiteisiin presidentti Lukashenkon ja hänen lähempiensä pankkitilien ja muun varallisuuden selvittämiseksi ja jäädyttämiseksi.

Yleiskokous on halukas keskustelemaan suhteiden uudelleen solmimisesta Valko-Venäjän kanssa, jos Valko-Venäjän valtio osoittaa selviä ja sitovia merkkejä toimenpiteistä, joilla turvataan Euroopan neuvoston demokratiaa, lakeja ja ihmisoikeuksia koskevien vaatimusten täyttäminen. Päätöslauselman mukaan erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että kaikilla ehdokkailla on sama oikeus poliittiseen kampanjointiin, vaalikampanjan oikeudenmukaisuuteen ja toimintaan vaalien aikana.

Maaliskuussa 2006 pidetyissä presidentinvaaleissa Lukashenko valittiin odotetusti Valko-Venäjän presidentiksi, ja hän sai yli 90 % annetuista äänistä. Euroopan neuvosto ei voinut osallistua kansainväliseen vaalitarkkailijavaltuuskuntaan (ETYJ ja EU), mutta keskusteli asiasta vaalien jälkeen.

Presidentti Lukashenkon uudelleen valitsemisen jälkeistä tilannetta koskevassa raportissaan (dok. 10890) yleiskokous tuomitsee 19. päivänä maaliskuuta 2006 pidettyjen presidentinvaalien epädemokraattiset piirteet ja Valko-Venäjän demokraattisiin voimiin ennen, vaaleja, vaalien aikana ja vaalien jälkeen kohdistuneen häirinnän, väkivallan ja vainon. Raportoija pitää valitettavana sitä, että Venäjä piti vaaleja laillisina ja että IVY:n raportti ei kuvaa koko poliittista todellisuutta, koska Venäjä on yksi päätoimija tässä asiassa.

Valko-Venäjällä 19. päivänä maaliskuuta 2006 pidettyjen presidentinvaalien jälkeistä tilannetta koskevassa päätöslauselmassa 1496 (2006) yleiskokous valittaa syvästi sitä, että vaaleja käytettiin selvän piittaamattomuuden osoittamiseen Euroopan neuvoston demokraattisille arvoille ja arvostuksille. Ehdokkailla ei ollut samaa oikeutta kampanjointiin, ja vaalit olivat vilpilliset ja vailla minäänlaista läpinäkyvyyttä. Tutustuttuaan ETYJ:n vaalitarkkailua koskevaan alustavaan raporttiin

yleiskokouksen päätelmänä on, että vaalitulokset ei heijastellut Valko-Venäjän kansan tahtoa. Näin ollen vaaleja seurannut kansan protesti oli perusteltu ja rohkea ele, joka ansaitsee yleiskokouksen solidaarisuuden ja joka on selvänä merkinä poliittisesta tietoisuudesta. Yleiskokous rohkaisee Valko-Venäjän demokraattisia voimia pysymään yhtenäisinä ja jatkamaan taistelua demokraattisten arvojen puolesta.

Niiden suositusten lisäksi, jotka yleiskokous on antanut päätöslauselmassa 1482 ja suosituksessa 1734 (2006) Valko-Venäjän tilanteesta ennen presidentinvaaleja yleiskokous kehottaa Valko-Venäjän viranomaisia vapauttamaan kaikki maaliskuussa pidettyjen presidentinvaalien yhteydessä vangitut, julkistamaan kaikki tiedot pidätetyistä tai lääketieteellistä hoitoa mielenosoitusten jälkeen saaneista henkilöistä. Viranomaisia kehoitetaan myös pidättymään jatkossa rauhallisten mielenosoitusten ja opposition kannattajien häirinnästä ja vainosta ja käynnistämään vuoropuhelun kansainvälisten järjestöjen kanssa Valko-Venäjän vaalilain muuttamiseksi Euroopan neuvoston vaatimusten kanssa yhteensopivaksi sekä suostumaan opposition uusia vaaleja koskeviin vaatimuksiin.

Yleiskokous jatkaa Valko-Venäjän tilanteen seurantaan, ja se on valtuuttanut raportoijan vierailemaan maassa ja hankkimaan lisätietoa tilanteesta.

3.2 Demokratian haasteet

Kaikki Euroopan neuvoston jäsenvaltiot ovat sitoutuneet noudattamaan demokraattisia oikeusvaltioperiaatteita ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia, mutta minkään Euroopan valtion ei voida katsoa kaikilta osin onnistuneen tässä. Demokraattisen valtion edellytyksenä on, että valtioelimet (hallitus, eduskunta) toimivat lakien mukaan samoin kuin kaikki valtion laitokset ja viranomaiset. Toimivan demokratian edellyttään myös pystyvän reagoimaan uusiin haasteisiin tavalla, joka turvaa kaikissa tilanteissa kansalaisten yhdenvertaiset oikeudet ja vapaudet. Yhteiskunnallinen ja teknologinen kehitys luomonia haasteita, mutta suurimpana haasteena on ja pysyy demokraattiseen hallintoon perustuva demokraattinen valtio.

Yleiskokous on myös vuonna 2006 käsitellyt monissa raporteissa joitakin demokratian haasteita, jotka koskevat useimpia Euroopan neuvoston jäsenmaita. Tänä vuonna raportit ovat käsitelleet mm. varusmiesten ja vankien oikeuksia, valtiottomien asemaa ja kuolemanrangaistusta. Kysymystä sananvapauden rajoittamisesta suhteessa uskontojen kunnioittamiseen on myös käsitelty huomiota herättäneessä raportissa.

3.2.1 Perusihmisoikeuksien valvonta

Eurooppalainen käsitys demokratiasta ja oikeusvaltioperiaatteesta on määritelty Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja sen 14 lisäpöytäkirjassa, mutta nyky-yhteiskunnassa oikeusasteet ja yhteiskunta joutuvat jatkuvasti tulkitsemaan näitä periaatteita ja kysymystä oikeuksien ja vapauksien rajoista ja keskinäisistä suhteista. Poliittinen, taloudellinen ja sosiaalinen kehitys sekä väestökehitys asettavat yhteiskunnan haasteiden eteen, joihin päätöksentekijät joutuvat ottamaan kantaa ennen kuin oikeusasteet ja lainsäätäjät ehtivät laatia muodolliset oikeusnormit.

Yleiskokous on toiminut pitkään aktiivisesti *kuolemanrangaistuksen* poistamiseksi jäsenmaistaan. Kuolemanrangaistusta pidetään rikoksena, joka kohdistuu yhteen keskeisimpään perusihmisoikeuteen – oikeuteen elämään. Kuolemanrangaistus ei sovi maahan, joka pyrkii demokratian, oikeusturvan ja ihmisoikeuksien turvaamiseen. Yleiskokous on vuonna 2006 raportissa (dok. 10911) analysoinut kuolemanrangaistustilannetta sekä jäsenmaissa että tarkkailija-asemassa olevissa maissa.

Kuolemanrangaistus on poistettu kaikista Euroopan neuvoston jäsenmaista Venäjää lukuun ottamatta. Tullessaan Euroopan neuvoston jäseneksi yli 10 vuotta sitten Venäjä sitoutui poistamaan kuolemanrangaistuksen rauhan aikana. Kuolemanrangaistusta ei ole poistettu, mutta Venäjä on kuitenkin pitänyt teloituksia koskevan moratorion, josta se päätti vuonna 1996. Yleiskokous ilmaisee huolensa siitä, että separatistiset alueet Abhasia ja Etelä-Ossetia Georgiassa ja Dnestr Moldovassa eivät noudata kuolemanrangaistuksen kumoamista Georgiassa ja vastaavasti Moldovassa. *Suosituksessa 1760 (2006)* yleiskokous suosittelee, että ministerineuvosto velvoittaa Venäjän ratifioimaan pöytäkirjan nro

6 kuolemanrangaistuksen poistamisesta rauhan aikana (ETS No. 114) viivytyksettä ja pyytää Albaniaa ja Latviaa uudistamaan lainsäädäntöään siten, että kuolemanrangaistus poistetaan myös sodan tai poikkeustilan aikana tehtyjen rikosten osalta.

Tarkkailijamaista Japanissa ja Yhdysvalloissa on edelleen voimassa kuolemanrangaistus. Yleiskokous kehottaa näitä maita ottamaan välittömästi käyttöön teloituksia koskevan moratorion ja ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin kuolemanrangaistuksen poistamiseksi. Yleiskokous viittaa aikaisempiin suosituksiinsa 1627 (2003) ja 1522 (2001) sekä kehottaa ministerikomiteaa kiireellisesti näiden seurantaan. Ministerineuvoston tulee kehottaa Japania ja Yhdysvaltoja poistamaan kuolemanrangaistus, ja jollei asiassa tapahdu mitään kehitystä käsittelemään Japanin ja Yhdysvaltojen tarkkailija-aseman lakkauttamista vuoden 2006 lopussa.

Sananvapaus on demokraattisen yhteiskunnan peruspilareita. Yhteiskunnallinen kehitys on riippuvainen siitä, että kaikilla on mahdollisuus vapaasti levittää ja vastaanottaa ajatuksia ja tietoa. Sananvapaus suojaa myös sellaisten ajatusten ja mielipiteiden ilmaisemista, jotka eivät ole suosittuja tai jotka voivat herättää pahennusta tai olla kiusallisia valtiolle tai jollekin väestön osalle. Euroopassa käydään vilkasta keskustelua sananvapauden ja jumalanpilkan välisestä suhteesta. Syksyllä 2005 Tanskassa ja sen jälkeen muissa lehdistä julkaistut kuvat profeetta Muhammedista kuohuttivat muslimeja kaikkialla. Euroopan neuvostossa, Eurooppa parlamentissa ja YK:ssa on käyty keskusteluja kuvien julkaisemisesta syntyneiden reaktioiden pohjalta.

Simikka Hurskainen teki jo kesällä 2005 aloitteen jumalanpilkkasta ja vihamielisistä lausumista uskonnon perusteella (dok. 10623). Tämä aloite sai lisää ajankohtaisuutta Muhammedin pilakuvien julkaisemiseen liittyneen kohun myötä. Kulttuurikomitea päätti käsitellä aihetta kahdessa erillisessä raportissa, joista ensimmäinen, joka käsiteli sananvapautta ja uskonnollisen vakaumuksen kunnioittamista, valmistui keskusteluun kesäkuun istuntoon. Toinen raportti tulee käsittelemään jumalanpilkkaa enemmän oikeudellisesta ja normatiivisesta näkökulmasta, ja se tulee luultavasti keskusteluun vuoden 2007 aikana.

Turkin pääministeri Recep Tayyip Erdogan osallistui keskusteluun sananvapaudesta kesäkuussa 2006 ja esitteli puheessaan aloitteen sivilisaatioiden allianssista (*Alliance of Civilisations*), jonka hän on tehnyt yhdessä Espanjan pääministerin kanssa. *Hurskaisen* raportissa (dok. 10970) pohditaan pitäisikö sananvapautta rajoittaa uskontojen kunnioittamisen perusteella. Yleiskokous muistuttaa, että jumalanpilkkalla on pitkä historia ja että jumalanpilkkasta tai uskonnon harjoittamisen ja uskonnollisten oppien arvostelemisesta rangaisseilla laeilla on usein ollut kielteinen vaikutus yhteiskunnalliseen ja tieteelliseen kehitykseen. Muutos sai alkuunsa valistuksen aikana. Nykyisin kirkko ja valtio on erotettu toisistaan monissa maissa. Nykyaikaisilla demokraattisilla yhteiskunnilla on taipumus maallistumiseen ja huomion kohdistamiseen suuremmissa määrin yksilön oikeuksiin. Uskonto on menettänyt poliittisen merkityksensä useimmissa Euroopan maissa. Euroopan neuvoston jäsenmaissa esiintyy nykyään laajaa kulttuurista ja uskonnollista monimuotoisuutta: kristinuskoa, juutalaisuutta, islamia ja monia muita uskontoja samoin kuin ateismia. Raportin mukaan jumalanpilkkaksi katsottava vaihtelee eri kulttuureissa, eri aikakausina ja eri uskonnoissa, minkä vuoksi ei ole realistista suojella uskontoja loukkauksilta, jollei kyse sitten ole viharikoksista. *Päätöslauselmassa 1510 (2006)* yleiskokous pyytää jäsenmaiden parlamentteja, uskonnollisia yhdyskuntia ja tiedotusvälineitä pohtimaan sanan- ja uskonnonvapautta.

Armeija on yksi instituutio, jonka tehtävänä on puolustaa valtiota ja demokraattista yhteiskuntamallia. Taistelut ja sota ovat osa armeijan työtä, mikä on johtanut joihinkin hierarkiaa ja kuriin koskeviin rajoituksiin. Parlamentaarinen yleiskokous korostaa kuitenkin, että sotilaiden tulee nauttia rajoituksitta samoja perusoikeuksia kuin muidenkin kansalaisten mukaan lukien Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan sisältyvät oikeudet. Asevoimien jäsenten ei voida odottaa kunnioittavan humanitääristä oikeutta ja ihmisoikeuksia toiminnassaan, jollei heille itselleen taata näitä oikeuksia armeijassa. Yleiskokouksen mukaan on lisäksi syytä kiinnittää huomiota naisten tilanteeseen asevoimissa, koska niin monet heistä joutuvat seksuaalisen häirinnän kohteeksi. Yleiskokous ilmaisee tyrmistyksensä siitä, että

joidenkin jäsenmaiden armeijoissa alokkaat ja sotilaat joutuvat palvelukseen vihkimisriittien kohteeksi, jotka voivat merkitä pahoinpitelyä, raakuutta, järjestelmällistä kiusantekoa, väkivaltaa ja kidutusta. Kyse on äärimmäisen vakavasta heidän oikeuksiinsa kohdistuvista rikoksesta. Yleiskokous katsoo, että jäsenmaiden tulee huolehtia sotilaiden ja varusmiesten ihmisoikeuksien tehokkaasta suojelemisesta ja sallia mm. sotilasyhdistykset tai vaihtoehtoisesti ammattiyhdistykset. Yleiskokous suosittaa perustettavaksi sotilasasiain valtuutetun virkaa, jonka tehtävänä olisi mahdollisten väärinkäytösten käsittely.

Armeijan jäsenten ihmisoikeuksia koskevassa suosituksessa 1742 (2006) (dok. 10861) korostetaan mm. seuraavia perusoikeuksia: oikeutta elämään, suojaa kidutusta vastaan, orjuuden ja syrjinnän kieltoa, mielipiteen- ja uskonnonvapautta, yhteiskunnallisia oikeuksia erityisesti äänioikeutta, oikeutta omaisuuteen, avioliiton solmimiseen ja perheen muodostamiseen. Eräitä oikeuksia voidaan rajoittaa, mutta rajoitusten tulee olla harkittuja ja niillä tulee olla lailliset perusteet.

Parlamentaarinen yleiskokous pitää valitettavana sitä, että *naisiin kohdistuva perheväkivalta* on Euroopassa yleistynyt. Ongelma koskee jokaista EN:n jäsenvaltiota ja synnyttää törkeitä ihmisoikeusloukkauksia. Parlamentaarinen yleiskokous tähdentää, että perheväkivalta ei tunne maantieteellisiä rajoja, ei katso ikään eikä ole jollekin tietylle rodulle ominaista vaan sitä esiintyy kaikenlaisissa sukulaisuussuhteissa ja kaikissa sosiaaliryhmissä. Parlamentaarinen yleiskokous tervehtii tyydytyksellä sitä, että valtioiden ja hallitusten päämiehet ovat vastanneet yleiskokouksen suosituksiin myönteisesti ja sisällyttäneet naisiin kohdistuvan väkivallan ja samalla myös perheväkivallan torjumiseen suunnatun Euroopan laajuisen kampanjan toimintasuunnitelmaan, joka hyväksyttiin Varsovan huippukokouksessa 2005.

Kesäkuussa 2006 yleiskokous keskusteli yleiskokouksen ja parlamenttien panoksesta kampanjaan, joka järjestetään vuosina 2006–2008 (dok. 10934). Parlamentaarinen yleiskokous on vakuuttunut siitä, että kansallisilla parlamenteilla voi olla keskeinen osuus perheväkivallan torjunnassa, uhrien auttamisessa ja suuren yleisön informoinnissa, ja on edellä sanotun osalta vaakaasti päättänyt yhdessä jäsenvaltioiden kansal-

listen parlamenttien ja parlamentaarisessa yleiskokouksen tarkkailijoina olevien parlamenttien, Euroopan parlamentin ja Pohjoismaiden neuvoston kanssa panna vireille *Parlamentit yhdessä naisiin kohdistuvaa perheväkivaltaa vastaan* -nimisen aloitteen, joka on samalla parlamenttien anti EN:n kampanjaan. *Päätöslauselmassa 1512 (2006)* yleiskokous toteaa tyydytyksellä ministerikomitean päätös aloittaa kyseinen kampanja loppuvuodesta 2006. Yleiskokous on omalta osaltaan päättäväisesti mukana tässä aloitteessa, erityisesti kehittelemässä sen parlamentaarista ulottuvuutta.

Päätöslauselmassa kehoitettiin yleiskokousta suunnittelemaan omaa panostaan kampanjaan sekä kansallisia parlamenteja nimeämään yhteyshenkilön. Eduskunnan työ- ja tasa-arvovaliokunta on nimennyt *Leena Raubalan* tehtävään.

3.2.2 CIA-lennot Euroopassa

Niin sanotut CIA-lennot vankikuljetuksineen on paljon keskustelua Euroopassa synnyttänyt aihe. Euroopan neuvosto pääsihteerin valvonnassa samoin kuin parlamentaarinen yleiskokouskin on selvittänyt perusteellisesti asiaa. Sveitsiläinen parlamentaarikko Dick Marty teki aloitteen asiasta yleiskokoukselle marraskuussa 2005. Asiaa ryhtyi samanaikaisesti tutkimaan myös Euroopan neuvoston ministerikomitea. Viittaamalla ihmisoikeussopimuksen 52 artiklaan pääsihteerin lähetti marraskuussa 2005 kyselyn kaikkien jäsenmaiden ministereille pyytäen tietoja tavasta, jolla kunkin maan lainsäädäntö turvaa ihmisoikeussopimuksen määräysten tehokkaan soveltamisen erityisesti vapauden riistoa koskien. Ulkoministeri Tuomioja lähetti Suomen vastauksen Euroopan neuvostolle helmikuussa 2006. Johtopäätökset saaduista vastauksista on koottu asiakirjaan SG/Inf (2006) 5, joka on luettavissa verkossa. Martyin raportin mukaan hallitusten vastaukset Euroopan neuvoston lentoja koskevaan kyselyyn ja varsinkin niihin liittyvä hiljaisuus ovat osoituksena siitä, että tiedustelupalvelut toimivat yhä enemmän ilman kunnollista valvontaa.

Kansanedustaja Minna Sironö (vas) sai joulukuussa 2005 ulkoministeri Tuomiojalta vastauksen kirjalliseen kysymykseen (KK 934/2005), joka koski mahdollista selvityspyyntöä Yhdysval-

loilta siitä, kuljettaako CIA vankeja ilmatilamme kautta sekä mahdollisista toimenpiteistä yhdessä muiden EU-maiden kanssa pidätettyjen kauttakuljetuksen kieltämiseksi EU:n läpi ainakin siihen saakka, kunnes pidätettyjen kansainvälisten sopimusten mukainen kohtelu on taattu.

Dick Martyn selvitys parlamentaaraiselle yleiskokoukselle koskien *väitettyjä salaisia vangitsemisiä ja laittomia vankien kuljetuksia Euroopan neuvoston jäsenmaiden välillä (dok. 10957)* tehtiin rinnan ministerikomitean selvityksen kanssa mutta itsenäisesti siihen nähden. Prosessiin sisältyi yksi valiokuntakuuleminen (*hearing*), ja lopullinen raportti sekä *päätöslausema 1507 ja suositus 1754 (2006)* hyväksyttiin kesäkuussa 2006. Yleiskokous tutustui myös Venetsian komission lausuntoon (*On the International Legal Obligations of Council of Europe Members States in Respect of Secret Detention Facilities and Inter-State Transport of Prisoners*), jossa asiantuntijat arvioivat salaisten vankileirien laillisuutta ottaen huomioon mm. Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja kidutuksen vastaisen sopimuksen sekä jäsenvaltioiden velvoitteet koskien vangittujen henkilöiden siirtoa.

Raportissa (dok. 10957) yleiskokous korostaa jälleen kerran toimintaansa terrorismin vastaisessa taistelussa, mutta ilmaisee samanaikaisesti suhtautuvansa kriittisesti lukuisiin ja järjestelmällisiin rikoksiin ihmisoikeuksia vastaan, joita on tehty ns. terrorismin vastaisessa sodassa. Yleiskokouksen mukaan ihmisoikeuksia vastaan tehdyt rikokset edistävät ainoastaan terroristien tarkoituksia ja kannustavat niitä, jotka haluavat tuhota vakiintuneet poliittiset, oikeudelliset ja sosiaaliset rakenteet. Terrorismin vastainen taistelu on ensiarvoinen kysymys kullekin hallitukselle ja ennen kaikkea kansainväliselle yhteisölle. Taistelun voittamiseksi tarvitaan yhteistyötä kansainvälisellä tasolla. Yhteistyö on parantunut huomattavasti viime vuosina, mutta toimijoiden välillä tarvitaan enemmän vuoropuhelua.

Martyn raportissa selostetaan katoamisia, salaisia vangitsemisiä ja laittomia siirtoja ja jäsenvaltioiden välillä. Yhdysvallat on useiden maiden avulla punonut katoamisten, salaisten vangitsemisten ja valtioiden välisten laittomien siirtojen verkon, joka ulottuu useisiin maihin, jotka ovat yleisesti tunnettuja kidutuksen käyttämisestä. Verkostoa koskevat tiedot viittaavat siihen, että tämän verkoston pääosat koostuvat maailman-

laajuisesta salaisten vankien verkostosta (CIA:n ns. "black sites") ja sotilas- tai laivastotukikohdissa, lentokuljetuksista siviilikoneilla ja vankien luovuttamisesta valtioon, jotka tavallisesti käyttävät alentavaa kohtelua ja kidutusta. Yleiskokous tuomitsee järjestelmällisen oikeudellisen suojan poistamisen ja valittaa, että riistämällä sadoilta epäillyiltä heidän perusoikeutensa mukaan lukien oikeuden oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin Yhdysvallat on tehnyt oikeudelle karhunpalvelun ja tahrannut vaivoin hankitun maineensa johtavana toimijana kansalais- ja ihmisoikeuksien alalla.

Verkostoa ja kymmentä tapausta koskeva analyysi mahdollistaa tiettyjen johtopäätösten tekemisen sekä ihmisoikeusrikoksista että Euroopan neuvoston eräiden jäsenmaiden velvoitteista. Vaikutelma, jonka mukaan Eurooppa oli CIA:n salahankkeen uhri, mitä kuvaa jotkut maat yrittivät antaa keskustelun alussa, ei pidä yhtä todellisuuden kanssa. On selvää, että useat Euroopan maat ovat aktiivisesti myötävaikuttaneet näihin laittomiin toimiin yhdessä CIA:n kanssa. Raportissa todetaan, että seuraavat jäsenmaat ovat tietyssä määrin osallisina nimettyihin henkilöihin kohdistuneista ihmisoikeusrikoksista: Ruotsi, Bosnia-Hertsegovina, Iso-Britannia, Italia, Makedonia, Saksa ja Turkki. Muita maita sekä joitakin edellä mainittuja maita voidaan pitää osallisina yhteistoiminnasta aktiivisesti tai passiivisesti salaisissa vangitsemisissä ja laittomissa kuljetuksissa maiden välillä: Puola ja Romania salaisista vankileireistä, Saksa, Turkki, Espanja ja Kypros vankikuljetusten kauttakulkumaina sekä Irlanti, Iso-Britannia, Portugali, Kreikka ja Italia vankikuljetusten välilaskupaikkoina.

Tutkimus on osoittanut useiden Euroopan neuvoston jäsenmaiden avustaneen Yhdysvaltoja vankien siirroissa eri valtioiden välillä, minkä jälkeen vangit on sijoitettu leireihin. Useimmat hallitukset eivät olleet erityisen halukkaita vahvistamaan väitettyjä tosiasioita. Kerätyt tiedot tekevät sen epätodennäköiseksi, että Euroopan valtiot olisivat olleet täysin epätietoisia siitä mitä niiden lentokentillä, ilmatilassa tai niiden alueella olevilla amerikkalaisissa tukikohdissa on tapahtunut terrorismin vastaisessa taistelussa. Syynä valtioiden tietämättömyyteen oli niiden haluttomuus tietää asiasta. On mahdotonta, että eräät amerikkalaisten joukkojen tekemät toimet

olisivat voineet tapahtua ilman aktiivista osallistumista tai että ne eivät olisi tapahtuneet yhteismääräyksessä kansallisten tiedustelupalvelujen kanssa. Joidenkin hallitusten suurimpana huolena oli häiriöiden välttäminen Yhdysvaltojen suhteissa. Yhdysvallat on tullut siihen päätelmään, että klassinen rikosoikeus tai sen prosessit tai nykyiset sotalaivat mukaan lukien Geneven sopimuksen kunnioittaminen eivät ole riittäviä terrorismin uhan kohtaamisessa. Tämän vuoksi Yhdysvallat on ottanut käyttöön uusia konsepteja kuten "vihollisoturi" ja "luovutukset", joita ei ole aikaisemmin esiintynyt kansainvälisessä oikeudessa ja jotka ovat vastakkaisia maanosassamme vallitseville perustaville oikeusperiaatteille.

Päätöslausemassa 1507 (2006) vankien väitetyistä salaisista vangitsemisista ja laittomista siirroista Euroopan neuvoston jäsenmaiden välillä yleiskokous kehottaa Euroopan neuvoston jäsenmaita varmistamaan, että vankien laittomia siirtoja valtioiden välillä ei sallita ja ryhtymään tehokkaiisiin toimenpiteisiin luovutusten ja lentojen estämiseksi jäsenmaiden alueen tai ilmatilan kautta. On myös tärkeää tarkastaa tiedustelupalvelua ohjaavat lait ja varmistua siitä, että kaikki kansainvälinen yhteistyö tapahtuu ihmisoikeuksien puitteissa. Yleiskokous kehottaa Yhdysvaltoja, jolla on tarkkailijan asema Euroopan neuvostossa, osoittamaan maailmalle, että terrorismi voidaan voittaa laillisin keinoin ja myös todistamaan tällä tavalla ihmisoikeuksiin perustuvan demokraattisen mallin ylivoimaisuus. On myös tärkeää, että maa sopeuttaa kidutusta ja muuta julmaa, epäinhimillistä ja alentavaa kohtelua koskevan määritelmänsä YK:n kidutuksen vastaisen komitean käyttämiin määritelmiin.

Suosituksessa 1754 (2006) vankien väitetyistä salaisista vangitsemisista ja laittomista siirroista Euroopan neuvoston jäsenmaiden välillä yleiskokous pyytää, että kansainvälisellä tasolla tehtäisiin aloite yhteisen globaalin strategian kehittämiseksi terrorismiuhkia vastaan ja kansainvälisen tuomioistuimen perustamiseksi, jossa terrorismista syytetyt henkilöt voitaisiin asettaa syytteeseen.

3.2.3 Poliittiset ääriliikkeet

Yleiskokous hyväksyi vuonna 2000 huomiota herättäneet raportin ääriliikkeistä Euroopassa. Vuonna 2006 yleiskokous hyväksyi kolme eri

raporttia, jotka käsittelevät kolmea 1900-luvun pitkäikäisimmistä totalitäärisistä hallinnoista (kommunismi, kansallissosialismi ja Francon hallitus).

Yleiskokous on kertomusvuoden aikana kiinnittänyt huomiota kansallissosialismin ja kommunismin tapaisten liikkeiden ihannoinnin lisääntymiseen *päätöslausemissa 1495 (2006) kansallissosialismin aatteen henkiin heräämisen estämisestä ja 1481 (2006) totalitääristen kommunististen hallitusten tuomitsemisesta*. Francon hallitus on vielä yksi brutaali hallitus, josta on keskusteltu 1980-luvulta lähtien ja jota yleiskokous käsittelee *suosituksessa 1736 (2006) Francon hallituksen kansainvälisestä tuomitsemisesta*.

Toukokuussa 1945 liittoutuneiden joukot voittivat Saksan natsihallituksen ja pysäyttivät siten yhden Euroopan brutaaleimmista ja barbaarisimmista hallituksista. Länsi-Euroopan valtioille voitto mahdollisti kehittymisen rahanomaisiksi, vapaiksi ja riippumattomiksi valtioiksi toisen maailmansodan jälkeen. Monien Itä-Euroopan valtioiden sorto jatkui kommunististen hallitusten alaisuudessa. Totalitäärisille kommunistihallituksille, jotka hallitsivat Keski- ja Itä-Eurooppaa Berliinin muurin murtumiseen saakka vuonna 1989 ja jotka tietyissä tapauksissa ovat edelleen vallassa eräissä maailman maissa, luonteenomaista ovat ihmisoikeuksien massiiviset loukkaukset. Loukkaukset ovat olleet riippuvaisia kulttuurista, maasta ja historiallisesta ajakaudesta, ja niihin on sisältynyt niin yksilöiden murhia kuin joukkomurhiakin, keskitysleirikuolet, nälkäkuolemia, karkotuksia, kidutusta, orjatyötä ja muunlaista fyysistä terroria, etnistä tai uskonnollista vainoa, rikoksia sananvapautta, mielipiteenvapautta ja lehdistönvapautta vastaan ja poliittisen moniarvoisuuden puuttumista. Rikokset oikeutettiin luokkataistelun nimissä ja proletariaatin diktatuurin periaatteella.

Natsien, kommunistien ja kenraali Francon hallitusten vaikutukset eroavat huomattavasti toisistaan. Natsipuolueen ja valtiokoneiston johtavat henkilöt tuomittiin Nürnbergin oikeudenkäynnissä vuonna 1945–1946 rikoksista rauhaa vastaan, sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan. Nürnbergin oikeudenkäynti tuli merkittäväksi osaksi nykyaikaista kansainvälistä oikeutta ja johti kansainvälisiin sopimuksiin, kuten esim. kansanmurharikoksen estämistä ja siitä

rankaisemista koskeva yleissopimukseen (1948), ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistukseen (1948) ja Euroopan ihmisoikeussopimukseen (1949), mutta kommunistihallitusten tekemät rikokset ovat johtaneet ainoastaan harvoihin syytteisiin. Monet kommunistihallitusten aikana rikoksia tehneet eivät ole koskaan joutuneet kasvatusten rikostensa kanssa, ja monet nykyisistä kommunistihallituksista eivät ole sanoutuneet irti aikaisempien rikollisten kommunistihallitusten teoista. Tämän johdosta tietoisuus totalitääristen kommunistihallitusten aikana tehdyistä rikoksista on heikkoa.

Yleinen keskustelu Francon hallituksen aikana tehdyistä rikoksista alkoi 1980-luvulla, ja se jatkuu vielä nykyäänkin. Aloitteellisuus kohdistui 1980-luvun alussa diktatuurin symbolien kuten esimerkiksi patsaiden poistamiseen yleisiltä paikoilta samoin kuin Francon mukaan nimettyjen katujen ja koulujen uudelleen nimeämiseen. Yleiskokouksen mukaan tämän työn symbolien poistamiseksi tulee jatkaa vielä nykyäänkin. Yleiskokous toivoo nykyisen Espanjassa käytävän keskustelun johtavan perusteelliseen ja syvälliseen selvitykseen ja arvioon Francon hallituksen toimista ja rikoksista.

Nykyinen Eurooppa on kasvanut kansallisocialismin ajatusten ja periaatteiden täydelliseen hylkäämiseen sen varmistamiseksi, etteivät tällaiset vastenmieliset rikokset enää koskaan toistuisi. Euroopan neuvostolla on erityinen vastuu estää natsismin ja kansallisosialististen ajatusten uusi tuleminen. *Päätöslauselmassa 1495 (2006)* yleiskokous ilmaisee huolensa kehityksestä, joka antaa viitteitä yleisen tietoisuuden heikentymisestä koskien natsismin vaaroja ja niiden torjumista yhteiskunnassa. Yleiskokous viittaa Hitlerin vastaisessa liittoutumassa taistelleiden sotilaiden muistomerkkien ja hautojen tapahtuneeseen häpäisemiseen pyrkimyksenä natsien puolelta sotaan osallistuneiden henkilöiden kunnian palauttaminen, heidän puolustelu ja ihannointi sekä lisääntyneeseen natsien symbolien käyttöön sekä natsihallituksen tekemien rikosten kieltämiseen tai niiden merkityksen vähättelemiseen. Yleiskokous ilmaisee myös huolensa poliittisesta ja yhteiskunnallisesta ilmastosta, joka on lisännyt rotuun, etniseen alkuperään ja uskontoon perustuvan suvaitsemattomuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tämä ilmenee hyök-

käyksiä uskonnollisia paikkoja vastaan, pyrkiä myksiä luoda tiedotusvälineiden kautta kielteinen kuva tietyistä etnisistä tai uskonnollisista ryhmistä sekä tuen lisääntymisenä poliittisille puolueille ja liikkeille, joilla on ohjelmissaan muukalaisvihamielisyyttä.

Yleiskokous tuomitsee voimakkaasti *päätöslauselmassa 1481 (2006)* totalitääristen kommunististen hallitusten laajamittaiset rikokset ihmisoikeuksia vastaan ja ilmaisee myötätuntonsa ja ymmärtämyksensä sekä tunnustuksensa näiden rikosten uhreille. Yleiskokous kehottaa jäsenmaidensa kaikkia nykyisiä ja entisiä kommunistisia puolueita, jotka eivät ole vielä tätä tehneet, arvioimaan uudelleen kommunismin historiaa ja niiden omaa historiaa ja sanoutumaan selkeästi irti totalitääristen kommunististen hallitusten tekemistä rikoksista sekä tuomitsemaan nämä rikokset.

Yleiskokous tuomitsee *suosituksessa 1736 (2006) (dok. 10737)* äärimmäiset ja laajat ihmisoikeusrikokset Espanjassa Francon hallituksen aikana, jolloin arviolta puolesta miljoonasta yhteen miljoonaan ihmistä tapettiin, jotta hallitus pystyisi pitämään vallan. Edelleen yleiskokous kehottaa ministerikomiteaa hyväksymään Francon hallituksen virallisen tuomitsemisen ja kehottaa Espanjan hallitusta perustamaan kansallisen komitean hallituksen aikana tehtyjen ihmisoikeusrikosten selvittämiseksi.

3.2.4 Väestökehityksen haasteet

Maahanmuuttopolitiikan viisas hoitaminen on yksi 2000-luvun tärkeimmistä haasteista. Jäsenyys EN:ssa edellyttää Euroopan ihmisoikeussopimuksen ratifointia (ETS 5, 1950). Ihmisoikeussopimuksessa todetaan mm., että "yleissopimuksessa tunnustetuista oikeuksista ja vapauksista nauttiminen taataan ilman minkään laista sukupuoleen, rotuun, ihonväriin, kieleen, uskontoon, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään tai muuhun asemaan perustuvaa syrjintää" (14 artikla). Ihmisoikeussopimuksen neljännessä lisäpöytäkirjassa (ETS 46;1968) turvataan oikeus liikkumisvapauteen ja vapaus valita asuinpaikka sekä kielletään oman

maan kansalaisten karkottaminen ja ulkomaalaisten joukkokarkotukset. Euroopan jäsenmaiden kansalaiset ovat aina liikkuneet paljon ja muuttaneet maasta toiseen, mutta Berlinin muurin romahduksen jälkeen ja globalisaation myötä väestön liikkuvuus Euroopassa on lisääntynyt ennestään. Kysymys maahanmuuttajien, siirtolaisten ja pakolaisten asemasta ja oikeuksista on tullut yhä ajankohtaisemmaksi.

Siirtolaiset, maahanmuuttajat ja pakolaiset kuuluvat Euroopan ihmisoikeusyleissopimuksen suojelun piiriin, ja EN:n toimenkuvaan kuuluu seurata oikeuksien noudattamista ja kehittämistä.

Kysymys siirtolaisuuden ja maahanmuuton tilasta ja haasteista Euroopassa oli eduskunnan ensimmäisen kansainvälisen täysistuntokeskustelun aihe 8. marraskuuta 2006. Keskustelu käytiin ulkoasiainvaliokunnan mietinnön (UAV/2006) pohjalta, jossa on huomioitu mm. Euroopan neuvoston yleiskokouksen aihetta koskevat raportit vuonna 2006.

Euroopan neuvoston 3. huippukokouksessa toukokuussa 2005 muotoiltiin järjestön suhtautuminen maahanmuutto- ja siirtolaisuuskysymyksiin koko hallitustenvälisen ohjelman kannalta. Huippukokouksen hyväksymässä toimintaohjelmassa (*Action Plan*) todetaan, että väestön muuttoliikkeet muodostavat suurimpia haasteita 2020-luvun Euroopassa. EN:n tulisi olla aktiivinen ja toimia yhteistyössä mm. EU:n kanssa. Yleiskokous hyväksyi huhtikuussa 2006 raportin (dok. 10868) sekä päätöslauselman (1511/2006) ja suosituksen (1757/2006) siitä, miten väestö-, siirtolais- ja pakolaismomitea tukee omalta osaltaan huippukokouksen ehdotuksia.

Yleiskokous tunnustaa, että sen on täsmennettävä toimintaansa vastaamaan ajankohtaisia politiikan, ihmisoikeuksien ja demokratian asettamia haasteita. Yleiskokouksen komitea aikoo keskittää toimintansa kolmeen osa-alaan: 1) pyritään vahvistamaan maahanmuuttajien, pakolaisten, pakkosiirrettyjen ja turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa ja siitä ohjaavaa oikeusnormistoa; 2) edistetään kulttuurien välistä vuoropuhelua, suvaitsevaisuutta ja maahanmuuttajien kotoutusta sekä 3) priorisoidaan toimia, jotka edistävät väestöliikkeiden hallintaa (*managing migration*). Tässä työssä yleiskokous aikoo myös tiivistää yhteistyötä EN:n muiden toimielinten (CDMG

ja CDCJ) kanssa sekä kansallisten parlamenttien, Euroopan parlamentin ja muiden kansainvälisten parlamentaarikkofoorumien kanssa – myös EN:n maantieteellisen alueen ulkopuolelle. Yleiskokous aikoo myös tiivistää yhteistyötä muiden kansainvälisten järjestöjen ja toimijoiden kanssa (esim. YK, IOM, ILO, ICRC, IFRC) kanssa. Yleiskokous tukee myös EN:n ministerikomitean asettaman *Intersecretariat Task Force for Migration* ja *Political Platform on Migration*'n toimintaa.

Yleiskokous on tarkastellut väestön (siirtolaiset, pakolaiset, maahanmuuttajat) ja työvoiman lisääntyvän muuttoliikkeen yhteiskunnallisia vaikutuksia *yleiseurooppalaisella tasolla* useassa raportissa vuonna 2006.

Muuttoliike Euroopassa on lisääntynyt huomattavasti viime vuosikymmenen aikana EU:n laajentumisen ja globalisaation seurauksena. YK:n laskelmien mukaan 2,9 % maailman väestöstä on maahanmuuttajia. Länsi-Euroopassa oli vuonna 2002 arviolta 10 miljoonaa maahanmuuttajaa (7,8 miljoonaa v. 1997). Yleiskokouksen raportissa *työvoiman muuttoliikkeestä Itä- ja Keski-Euroopasta ja sen tulevaisuuden näkymistä (pätöslauselma 1501/2006, suositus 1748/2006, dok. 10842)* todetaan, että EN:n jäsenmaissa on havaittavissa ristiriitaisia ilmiöitä työvoiman tilanteen kannalta; pitkäaikaistyöttömyyttä, pulaa koulutetusta työvoimasta tietyillä aloilla, nuoren koulutetun työvoiman siirtyminen idästä länteen ja maahanmuuttajien valmius tehdä työtä pienemmällä palkalla kuin paikallinen työvoima. Yleiskokous korostaa jäsenmaiden velvollisuutta noudattaa tiukasti työvoimaa koskevia kansainvälisiä säännöksiä sekä maahanmuuttajien tasavertaisia oikeuksia. Yleiskokouksen mielestä laittoman maahanmuuton torjunnassa tarvitaan paremmin jäseneltyjä toimintaohjelmia sekä lähtö- että vastaanottomaisia. Erityisesti Keski- ja Itä-Euroopan maissa tarvitaan selkeämpiä toimenpideohjelmia. Vastaanottajamaissa laillisen maahanmuuton hallinnossa pitäisi lisätä avoimuutta. Tavoitteiden saavuttamiseksi päätöslauselmassa luetellaan useita toimenpideehdotuksia.

Suosituksessa 1748 (2006) yleiskokous kehottaa EN:n ministerikomitean alaisia ao. johtokomiteita käsittelemään aihetta ja ehdottaa, että Euroopan siirtolais- ja integraatioministerien konfe-

renssi ottaisi työvoiman maahanmuuton seuraavan konferenssin aiheeksi Kiovassa v. 2007.

Yleiskokouksen raportti *väestönkehityksen haasteista* (dok. 10923) käsittelee lähinnä väestön ikäkehityksen tulevaisuuden trendejä ja haasteita, mutta siinä sivutaan myös maahanmuuton vaikutuksia väestörakenteeseen. Raportissa sekä *päätöslauselmassa 1502 ja suosituksessa 1749 (2006)* korostetaan onnistuneen kotouttamispolitiikan merkitystä sekä johdonmukaisen maahanmuuttajapolitiikan tärkeyttä niin vastaanottaja- kuin lähtömaissakin. Niissä tähdenetään myös maahanmuuttajien tasavertaisia (ihmis) oikeuksia sekä sosiaalisia, kulttuurisia ja poliittisia oikeuksia.

Raportti *maahanmuuttajanaisten kotouttamisesta (päätöslauselma 1478/2006, dok. 10758)* on jatkona vuonna 1995 tehdylle raportille. Yleiskokous toteaa, että maahanmuuttajanaiset kohtaavat usein kahdenlaista syrjintää – sekä sukupuolensa että alkuperänsä takia – usein myös oman siirtolaisryhmänsä sisällä. Päätöslauselmassa ehdotetaan useita keinoja, miten heidän asemaansa ja oikeuksiaan voitaisiin kehittää ja edesauttaa heidän mahdollisuuksiensa itsenäiseen elämään perheen piirissä ja työelämässä. Naisilla pitäisi olla esim. oikeus omaan oleskelulupaan ja omaan passiin. Päätöslauselmassa luetellaan keskeisimmät aiheeseen liittyvät EN:n yleissopimukset (ETS 144, 93, 177 ja 105) ja kehoitetaan jäsenmaita ratifioimaan ne. Yleiskokous kehottaa erikseen Alankomaita, Andorraa, Belgiaa, Iso-Britanniaa, Saksaa ja Turkkiä allekirjoittamaan ja ratifioimaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7. lisäpöytäkirja (ETS 117), joka koskee mm. ulkomaalaisen menettelyoikeuksia valtion alueelta karkottamisen yhteydessä.

Eurooppaan on viime vuosina saapunut yhä enemmän maahanmuuttajia ja pakolaisia, joiden oikeudellisen aseman määrittäminen kansainvälisten sääntöjen ja sopimusten perusteella on vaikeaa. Usein nämä *laittomat maahanmuuttajat (irregular migrant)* joutuvat matkustamaan epäinhimillisissä ja vaarallisissakin olosuhteissa. Yleiskokouksen raportissa (dok. 10924) ja *päätöslauselmassa 1509 (2006)* todetaan, että mikään kansainvälinen sopimus ei yksiselitteisesti käsittele tämän maahanmuuttajaryhmän asemaa ja oikeuksia ja että, olisi kiireellisesti ryhdyttävä selvittämään heidän minimioikeuksiaan. Yleisko-

kous luettelee useita kansainvälisiä sopimuksia, mutta mikään niistä ei kata kokonaisuutaisesti laittomia maahanmuuttajia. Päätöslauselmassa luetellaan yleiskokouksen kannalta tärkeimmät poliittiset ja taloudelliset minimioikeudet. Päätöslauselman toimenpide-ehdotuksissa yleiskokous kehottaa eräitä EN:n jäsenmaita ratifioimaan EN:n ao. sopimukset. Kaikkia jäsenmaita kehoitetaan takaamaan kaikille maahanmuuttajille minimioikeudet.

Yleiskokous kehottaa EN:n ihmisoikeusvaltuutettua kiinnittämään huomiota tämän maahanmuuttajaryhmän oikeuksiin yhteyksissään jäsenmaiden viranomaisia sekä jäsenmaiden hallituksia tukemaan YK:n erityisraportoijan työtä. EN:n ministerikomitealle osoitetussa *suosituksessa 1755 (2006)* todetaan, että kaikkien jäsenmaiden hyväksymää määritelmää laittomista maahanmuuttajaryhmistä tuskin saadaan aikaan, mutta luettelee toimenpide-ehdotuksia (mm. luettelo minimioikeuksista) sekä kehottaa EN:n siirtolaisasiain komiteaa (*European Committee on Migration*) järjestämään kokouksen ja selvittämään syyt, miksi niin monet EN:n jäsenmaat eivät ole allekirjoittaneet YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaa sopimusta (*UN International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families*).

Yleiskokous on ilmaissut *huolensa median maahanmuuttajista ja etnisistä vähemmistöistä luomaan kuvaan* jo suosituksessa 1277 (1995). EN:n yhteydessä toimiva rasismien ja suvaitsemattomuuden vastainen komissio ECRI (*European Commission against Racism and Intolerance*) tekee tahollaan tärkeää työtä edistysaskelia rasismien ja suvaitsemattomuuden kitkemiseksi. Työ vaatii kuitenkin jatkuvaa valppautta sekä EN:lta että medialta. Yleiskokous on käsitellyt (dok. 11011) median tärkeää tehtävää oikeudenmukaisen kuvan välittämisessä maahanmuuttoon ja pakolaisuuteen liittyvistä asioista. *Suosituksessa 1768 (2006)* yleiskokous kehottaa ministerikomiteaa tarkkailemaan rasismiin mahdollisesti vaikuttavaa lainsäädäntöä jäsenmaissa, toteuttamaan mediatarkkailututkimuksia ja tarjoamaan riittävät resurssit ECRI:n suorittamalle monitorointityölle. Jäsenmaiden tulisi kieltää lailla rasistisen materiaalin tuottaminen ja julkinen levittäminen sekä estää rasistisiksi tulkittavien

järjestöjen julkinen rahoittaminen. Yleiskokous kannustaa maahanmuuttajien palkkaamista media-alalle, jotta he voisivat tuoda paremmin esiin itsensä kannalta tärkeitä aiheita. Median tulisi lisätä maahanmuuttajien ja heidän kulttuurinsa näkyvyyttä sekä tuoda esiin myös sitä positiivista vaikutusta, jonka maahanmuuttajat tuovat mukanaan eurooppalaiseen yhteiskuntaan.

Yleiskokous on vuonna 2006 huomionnut erityistilanteet eräissä jäsenmaissa ja alueilla (Alankomaat, Kaukasia, Etelä-Eurooppa ja Välimeren alue).

Helmikuussa 2004 Alankomaiden parlamentti hyväksyi uudet säännöt kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden palauttamisesta. Yleiskokous käsittelee raportissaan (*dok. 10741, päätöslauselma 1483, 2006*) uusia sääntöjä EN:n päätösten, suositusten ja normiston näkökulmasta. Yleiskokous toteaa, että Alankomaiden uudet säännöt pääpiirteissään ovat EN:n suositusten mukaisia, ja että kielteisten turvapaikkapäätösten tehokas toteuttaminen on koko järjestelmän kannalta välttämätöntä. Toisaalta pakolaisille tulisi suoda riittävästi aikaa järjestää itse paluumatkansa. Päätöslauselmassa yleiskokous kehottaa Alankomaiden hallitusta eräiltä osin muuttamaan uusia sääntöjä vastaamaan paremmin EN:n hyväksymiä suosituksia (mm. suositus nro R (99) 12 *of the Committee of Ministers to member states on the return of rejected asylum seekers*, EN:n ministerikomitean *guidelines on forced return* (CM(2005)40), sekä EN:n ihmisoikeusvaltuutetun suositus (2001)1 *concerning the rights of aliens wishing to enter a Council of Europe member state and the enforcement of expulsion orders* (Comm DH/Rec(2001)1).

Kiista Vuoristo-Karabahista on johtanut laajaan pakkosiirrettyjen ja pakolaisten ongelmaan *Kaukasian-alueella*, jota EN:n yleiskokous on käsitellyt useaan otteeseen 1990-luvulla ja vuonna 2002. Vuoden 2006 raportissa (dok. 10835) todetaan, että ongelma on edelleen ratkaisematta ja että pakkosiirrettyjen ja pakolaisten tarkan lukumäärän määrittäminen on lähes mahdotonta. Siinä vedotaan EN:n jäsenmaihin, jotta ne jatkaisivat humanitaarisen avun antamista sekä Armenian, Azerbaidžhanin ja Georgian hallitukseen, jotta ne tekisivät kaikkensa ratkaisun aikaansaamiseksi. *Päätöslauselma 1497 (2006)* on lueteltu useita toimenpide-ehdotuksia.

Väestön liikkuvuus Välimeren alueella on lisääntynyt voimakkaasti ja jatkuu tulevaisuudessakin. Tätä nykyä siihen liittyy myös rikollista toimintaa mm. ihmiskauppaa. Yleiskokous on käsitellyt aihetta (dok. 10763) ja kiteyttänyt kantansa *suositukseen 1737 (2006)*, joka sisältää sekä Euroopan unionille (EU komissiolle ja parlamentille) että jäsenmaille ja Välimeren alueen maille osoitettuja suosituksia ja toimenpide-ehdotuksia. Yleiskokouksen mielestä väestön liikkuvuutta pitäisi tarkastella luontevana ilmiönä ja sen myönteiset puolet tulisi tunnustaa. Aihetta on käsitelty monissa kansainvälisissä yhteisöissä kuten Euro-Välimeri väestöfoorumeissa. Yhteistyötä pitäisi kuitenkin tehostaa.

Euroopan etelärannoille saapuvat ihmisjoukot asettavat siirtolaispolitiikalle todellisen haasteen, jonka kohtaaminen vaatii uudenlaista rajavartiointia, tehokkaampia laittomien maahanmuuttajien pakkopalautuksia ja todellista tahtoa ratkaista siirtolaisongelman perimmäiset syyt. Vaikka siirtolaisulva vaikuttaa ensitilassa tiettyihin Etelä-Euroopan valtioihin, siirtolaisen jatkosijoittelun kautta ongelma koskettaa jokaista Euroopan maata ja useita kansainvälisiä järjestöjä. Räjähdysmäinen maahanmuuton kasvu vaikuttaa eniten Espanjaan, Italiaan, Maltaan, Kreikkaan, Kyprokseen ja Turkkiin. Kesän 2006 aikana tehtiin useita aloitteita ongelman ratkaisemiseksi EN:n ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtivan viraston (FRONTEX) tukemana.

Yleiskokous on jo pitkään ollut huolissaan kontrolloimattomasta maahanmuutosta ja käsittelee ongelmaa sekä siihen asiaan liittyviä ihmisoikeusongelmia uudessa raportissa *Euroopan etelärannoille saapuvista laittomista maahanmuuttajista* (dok. 11053). Ihmiset vaarantavat henkensä matkan aikana, sillä laivojen olosuhteet ovat alarvoiset ja matkustajien kohtelu monesti jopa väkivaltaista. Saapuvien joukossa on sekä laittomia maahanmuuttajia että turvapaikan hakijoita ja pakolaisia. *Päätöslauselma 1521 (2006)* korostaa tarvetta tunnistaa heidän joukostaan ne, jotka tarvitsevat kansainvälistä suojelua. Heille on taattava oikeudenmukainen ja tehokas turvapaikan hakumenettely. Jokaisella EN:n jäsenmaalla on oikeus säädellä ulkomaalaisten maahantuloa ja tarvittaessa palauttaa henkilöt heidän kotimaahansa kunnioittaen kansainvälistä oikeuden pe-

riaatteita. Saapuvilla henkilöillä on vuorostaan velvollisuus avustaa viranomaisia kertomalla lähtömaansa ja todellisen syyn pyrkiä Eurooppaan. *Suosituksessa 1767 (2006)* yleiskokous kehottaa EN:n ministerikomiteaa ryhtymään toimenpiteisiin, jotta rikolliset ihmiskauppaverkostot ja laitton maahanmuuttajien salakuljetus saataisiin kitkettyä pois. Yleiskokous suosittaa jäsenvaltiota tutkimaan siirtolaisuuden perimmäisiä syitä ja tarjoamaan taloudellista tukea maille, joista maahanmuuttajia eniten lähtee. Tietojen siirtoa maiden välillä tulisi tehostaa ja kohdistaa erityishuomio alaikäisiin lapsiin, jotka saapuvat Eurooppaan ilman huoltajaa.

Myös muut Euroopan neuvoston toimielimet ovat käsitelleet maahanmuutto-ongelmaa. EN:n ihmisoikeusvaltuutettu on huomioinut maahanmuuttokysymyksen maaraportissaan ja kidutuksen vastainen komitea (CPT) on vierailut ahkerasti pakolaiskeskuksissa. Yleiskokous kehottaa CPT:tä keskittämään entistä enemmän resursseja ongelman hoitoon. Yleiskokous painottaa kaikkien avaintoimijoiden tiiviin ja tehokkaan yhteistyön merkitystä. Yhteistyörakennelmat tulisi saattaa kuntoon mahdollisimman pian, jotta vuoden 2007 maahanmuuttajatulvaan pystyttäisiin reagoimaan tehokkaammin. Yleiskokous rohkaisee maahanmuutto-, pakolais- ja väestöasiain komiteaa tehostamaan työtään ja ottamaan käyttöön kaikki ad hoc -alakomiteoiden suomat mahdollisuudet sekä miettimään keinoja, joilla ihmissalakuljetukseen keskittyneet rikolliset verkostot saataisiin kitkettyä pois.

Turkkilaisen työväen katkeamaton muuttovirta Euroopan teollistuneisiin maihin alkoi 1960-luvulla. Viime vuosina muuttoliike Eurooppaan on vähentynyt, ja turkkilaiset suuntaavat yhä enemmän IVYn alueen ja Lähi-idän työmarkkinoille. Tällä hetkellä Euroopassa elää 3 miljoonaa turkkilaista, joista 1,2 miljoonaa on saanut vastaanottavan maan kansalaisuuden. Turkkilaisten sulautumisesta eurooppalaiseen yhteiskuntaan on aiheuttanut poliittista keskustelua monessa EN:n jäsenmaassa. 1980-luvun puoliväliin saakka turkkilaisten uskottiin olevan vain väliaikaista vierastyövoimaa ("Gastarbeiter"), eikä heidän sopeuttamiseen suhtauduttu asian vaatimalla tarmolla. Turkkilaisten maahanmuuttajien vahva sosiaalinen ja kulttuurinen identiteetti ei saisi haitata sopeutumista eurooppalaiseen yhteiskun-

taan. Euroopassa asuvien turkkilaisten ja turkkilaista alkuperää olevien eurooppalaisten tärkeä rooli kulttuurisena ja taloudellisena linkkinä maiden välillä tulisi nähdä paremminkin mahdollisuutena kuin uhkana Euroopan integraatiolle. Heidän ansioistaan myös eurooppalaiset arvot välittyvät Turkkiin, ja näin nopeuttavat Turkin demokratisoitumista.

Sopeutuminen on kaksisuuntainen prosessi, joka vaatii keskinäistä kunnioitusta sekä vastaanottavan yhteiskunnan ja maahanmuuttajaväestön tahtoa saavuttaa sopuisa ilmapiiri. *Suosituksessa 1774 (2006)* (dok. 11083 ja 11097) yleiskokous kehottaa vastaanottavan maan viranomaisia ja kansalaisia tukemaan maahanmuuttajien sopeutumista taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti. Maahanmuuttajien on puolestaan kunnioitettava uuden asuinmaansa lakeja ja tehtävä parhaansa mukautuakseen yhteiskuntaan. Turkkilaiset ovat kohdanneet epätasa-arvoa mm. työllistymiseen, koulutukseen, kansalaisuuteen ja sosiaaliturvaan liittyvissä kysymyksissä. Yleiskokous suosittaa monitorointimekanismien vahvistamista, tiukempia sanktioita sopimusten rikkomisesta sekä tehokkaampaa toimintaa syrjinnän ja suvaitsemattomuuden ehkäisemiseksi. Maahanmuuttajia tulisi rohkaista poliittiseen, kulttuuriseen ja taloudelliseen toimintaan uudessa eurooppalaisessa asuinmaassaan.

Kansainvälinen yhteisö hyväksyi pitkän aikaa *väestönsiirrot* uskoen niiden edesauttavan kestävän rauhan syntymistä konfliktialueelle. Massakarkotuksia on käytetty rankaisukeinoina tiettyjä etnisiä, sosiaalisia tai poliittisia ryhmiä kohtaan. 1900-luvun alkupuolella massamuutot koskettivat koko Eurooppaa. Keski- ja Itä-Euroopassa suurin osa väestöä ei koskaan palannut kotimaahansa. Viime vuosina väestön pakkosiirrot ovat keskittyneet Balkanin ja Kaukasuksen konfliktialueille. Nykyään pakkosiirtoja pidetään rikoksina ihmisyyttä vastaan. EN haluaa kunnioittaa näiden ihmisoikeusrikkosten uhrien muistoa ja toimia niin, että vastaavanlainen tragedia ei enää toistuisi. *Päätöslauselemassa 1522 (2006)* Euroopan neuvoston jäsenvaltioita kehoitetaan perustamaan *keskus pakkosiirtojen ja etnisten puhdistusten uhrien muistolle*, jotta historia ei pääsisi unohtumaan ja toistumaan. Muistokeskuksen on tarkoitus luoda sovinnon ilmapiiriä ja nostaa ihmisten tietoisuutta sekä valistaa

nuoria sukupolvia, jotta he näkisivät Euroopan kulttuurisen ja uskonnollisen monimuotoisuuden rikkautena.

3.2.5 Sosiaaliset haasteet tämän päivän Euroopassa

Nopea teknologian ja yhteiskuntakehitys luo jatkuvasti uusia sosiaalisia haasteita, jotka koskettavat kaikkia maita Euroopassa. Eräs näistä on *asutus- ja asuntopolitiikka*. Oikeus asuntoon on jokaisen ihmisen perusoikeus ja sosiaalisen koheesion tärkeä tukipilari, mutta valitettavasti samalla yksi laajimmin laiminlyöty ihmisoikeus. Maahanmuuttovirtojen ja työpaikkojen keskittyminen kaupunkialueille, tulojen epävarmuus, työn liikkuvuus ja pitkäaikaistyöttömyys ovat aiheuttaneet pitkälle ulottuvia muutoksia Euroopan asutuspolitiikassa. Muutokset perherakenteessa, erityisesti yleistyneet avioerot, yksinhuoltajataloudet ja väestön ikääntyminen, pitävät asuntojen kysynnän korkealla. Huonosti kontrolloitu asuinalueiden laajeneminen kaupunkien laitamille ilmestyvine hökkelilylineen on seurausta kriisitilanteeseen ajautuneesta asuntopolitiikasta. Ongelmaa käsiteltäessä tulee kaupunki- ja maankäyttöpölitikan lisäksi ottaa huomioon myös sosiaalinen moninaisuus ja etniset haasteet.

Päätöslauselmassa 1486 (2006) (dok. 10833) yleiskokous ilmaisee huolensa koko Eurooppaa koskettavasta ongelmasta, joka aiheuttaa sekä sosiaalista että alueellista syrjäytymistä ja murentaa hälyttävällä tavalla Euroopan sosiaalista koheesiota. Kestävyyteen ja jatkuvuuteen sitoutunut dynaaminen *asuntopolitiikka* on pitkällä tähtäimellä myös taloudellisesti kannattavaa. Jäsenvaltioiden tulisi tukea asuntopolitiikkaa, joka pyrkii ehkäisemään syrjäytymistä ja kannustaa kaupunkialueita uusiutumaan. Asuntojen saatavuuden parantaminen, elinympäristön kohentaminen ja alueiden tasapuolinen kehittäminen ovat avainasemassa Euroopan sosiaalisen koheesion turvaamisessa.

EN toimii voimakkaasti *korruption torjumiseksi* sekä hallitustenvälisellä että parlamentaarisella tasolla. Korruptiolla on huolestuttava vaikutus julkisten varojen hallintaan sekä palveluiden ja koko oikeusjärjestelmän toimivuuteen. Yksityisellä sektorilla korruptio luo edellytykset

väärinkäytöksille, joilla on tuhoisat seuraukset kokonaisille kansantalouksille. Hallitusten hampaattomuus korruption edessä luo poliittista epävakaisuutta, joka pitkällä aikavälillä uhkaa kansallisia ja ulkomaisia investointeja. Ongelma koskettaa välillisesti koko kansaa, sillä se on taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen suurin jarru. EN:n toimista huolimatta korruptio rehoittaa edelleen muutamissa Euroopan maissa.

Jäsenmaiden hallitusten tulisi pikaisesti laatia toimintasuunnitelma julkisen ja yksityisen sektorin taloushallintoa koskien sekä edesauttaa paikallisia, alueellisia ja valtion viranomaisia yksinkertaistamaan hallinnollisia menettelyitä ja lisätä avoimuutta. *Päätöslauselmassa 1492 (2006)* yleiskokous kehottaa hallituksia mm. julkistamaan virkamiesten palkat ja etuudet, laatimaan vuotuinen tilinpäätös julkisten varojen käytöstä, suosimaan avointa hankintasopimusten kilpailuttamista, hajasijoittamaan valtion laitoksia, myöntämään paikallisille ja alueellisille viranomaisille taloudellinen itsenäisyys sekä takaamaan median riippumaton asema. Yleiskokous kehottaa jäsenvaltioita ratifioimaan korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden vastaiset sopimukset ja suosittaa kansallisten parlamenttien valmisteltavaksi poliittisten puolueiden rahoitusta koskevaa lainsäädäntöä, yleisen tilintarkastajan nimittämistä sekä tiivistä dialogia kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Koulujen merkitys lasten tasapainoisen kehityksen kannalta käsiteltiin raportissa ja *suosituksessa 1750 (2006)* (dok. 10767). Yleiskokous luonnehtii terveyden ja henkisen kasvun olennaisiksi tekijöiksi lasten ja nuorten kokonaiskehityksessä. Koulujen tärkein tehtävä on turvata oppilaiden tasapainoinen kehitys ja tarjota heille edellytykset sopeutua nopeasti muutuvaan maailmaan. Tiedon välityksen ohella koululaitoksen tulisi tarjota terveyskasvatusta sekä valistaa nuorta sukupolvea universaaleihin arvoihin. Maailman terveysjärjestö (WHO) määrittelee terveyden fyysiseksi, henkiseksi ja sosiaalisesti hyvinvoinniksi. Nykypäivän teknologisessa maailmassa opettajien, vanhempien, poliitikkojen, lääkäreiden ja muiden asiantuntijoiden on pidettävä huoli, ettei lisääntyneet vaatimukset vahingoita koululaisten hyvinvointia. Muutamissa jäsenmaissa koululaisten terveydentila on huolestuttavalla tasolla. Lapset kärsivät sairauksista, joilla on selvä yhteys

kouluympäristöön ja elinolosuhteisiin. Monilla erilaisilla tekijöillä, kuten sosiaalisilla ja taloudellisilla vastoinikäymisillä, ympäristökatastrofeilla tai sopimattomalla oppimisympäristöllä, voi olla haitallinen vaikutus lasten terveyteen. Yleiskokous on syvästi huolissaan nuorten alkoholin, tupakan ja huumeiden käytöstä. Päihdeongelmaan on tartuttava koulujen terveystieteiden ja koko koulujärjestelmää koskevien parannusten avulla. Yleiskokous vetoaa mediaan, jotta se tarjoaisi nuorisolle esikuvia tasapainoisesta kasvusta ja terveistä elämäntavoista.

Opetusmetodien ja oppimisympäristöjen kehittämisessä kasvatustieteilijöiden, psykologien ja lääkäreiden yhteistyö on entistä tärkeämpää. Jokaisen lapsen kehitysaste ja yksilölliset tarpeet tulisi huomioida ja terveydentilaa seurata läpi koulutaipaleen. Yleiskokous painottaa opettajien ja vanhempien välisen yhteistyön merkitystä sekä terveystieteiden tärkeyttä opettajien ja muun koulukäytännön koulutuksessa.

3.2.6 Vähemmistöjen oikeudet

Vähemmistöjen oikeuksien suojeleminen on olennainen tärkeä demokratian toteutumiseksi, sosiaaliselle ja poliittiselle stabiilitetille sekä sosiaalisten jännitteiden ehkäisylle ja kulttuuriselle monimuotoisuudelle. Aihetta on vuonna 2006 käsitelty yleisellä tasolla kahdessa raportissa. Tämän lisäksi on erikseen tarkasteltu suomalais-ugrilaisten kansojen asemaa Venäjän alueella sekä vähemmistöjä Latviassa.

Tasa-arvon ja syrjimättömyyden periaatteet ovat olennainen osa ihmisoikeuksia. *Euroopan kansallisten vähemmistöjen suojeleminen ja sitä koskevan puitesopimuksen (Framework Convention)* ratifiointista käsittelevässä raportissa (dok. 10961) todetaan mm. että, Belgia, Kreikka, Islanti ja Luxemburg eivät ole ratifioineet puitesopimusta, ja Andorrassa, Ranskassa, Monacossa ja Turkissa odotellaan vielä sopimuksen allekirjoitustakin. Mainitut maat kieltäytyvät ratifioimasta puitesopimusta nojautuen jo voimassaolevaan syrjinnän kieltävään kansalliseen lainsäädäntöön. Yleiskokous muistuttaa, että jo vuonna 2001 hyväksytty *suositus 1492* kehotti ko. valtioita pikimmiten allekirjoittamaan ja ratifioimaan puitesopimuksen. Yleiskokous valittaa prosessin etenemisen hitautta ja vetoaa *suosituksessa 1766 (2006)* kaik-

kiin jäsenmaihin, jotta puitesopimus ratifioitaisiin ja vähemmistöjen oikeudet huomioitaisiin paremmin. Ministerikomiteaa kehoitetaan selvittämään todelliset syyt usean jäsenvaltion haluttomuudelle puitesopimusta kohtaan.

Euroopan kielellinen monimuotoisuus on rikkaus, jota jäsenvaltioiden tulisi vaalia. Vähemmistöille on taattava tasavertaiset oikeudet, jotta ne pystyisivät ylläpitämään ja kehittämään identiteettiään ja kulttuuriaan. Aito integraatiopolitiikka kunnioittaa erilaisuutta. Yleiskokous painottaa kielen merkitystä erityisesti vähemmistöille. Kielellä on tärkeä tehtävä vähemmistön ominaisen kulttuurin ilmaisun välineenä. Yleiskokous muistuttaa, että media voi vaikuttaa positiivisesti demokratian ja suvaitsevaisuuden lisäämiseen yhteiskunnassa pitämällä yllä keskustelua ilmapiiiriä eri etnisten ja kieliryhmien välillä. Kielillä on tärkeä tehtävä ennen kaikkea informaation välineenä. Takaamalla vähemmistökielten asema taataan samalla myös vähemmistöjen pääsy tiedon lähteille. Yleiskokous valittaa syvästi, että vähemmistöjen tiedonsaanti on toisinaan tehty vaikeaksi tai jopa kokonaan evätty.

Yleiskokous antaa arvoa ETYJ:n kansallisten vähemmistöjen päävaltuutetun työlle konfliktin torjunnassa ja tukee tämän pyrkimyksiä tunnistaa ja ratkaista etnisten jännitteiden syyt jo niiden alkuvaiheessa. *Suosituksissa 1623 (2003) ja 1743 (2006)* todetaan, että yhteistyötä EN:n toimielimien välillä ja muiden eurooppalaisten organisaatioiden kanssa tulisi tehostaa. Varsovan deklaratiiossa (2005) valtionpäämiehet sitoutuivat jatkamaan työtä kansallisten vähemmistöjen oikeuksien puolesta sekä lisäämään käytännön yhteistyötä EN:n ja ETYJ:n välillä ja kannustamaan hakemaan synergiaa hyötyä yhteisten projektien toteutuksen kautta. *Suosituksessa 1773 (2006)* yleiskokous kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan kansallisten vähemmistöjen yhdenvertaiset mahdollisuudet tiedonsaantiin vahvistamalla alueellisten ja vähemmistökielten osuutta tiedotusvälineissä.

Yleiskokous viittaa vuoden 2006 raportissa *suomalais-ugrilaisten kansojen asemasta Venäjän alueella* päätöslauselmaan 1171 vuodelta 1998, jossa ilmaistiin huoli Venäjällä asuvien suomalais-ugrilaisten vähemmistökansojen tilanteesta. Näiden väestöryhmien asema Venäjän alueella on merkittävästi huonontunut vuoden 1998 jäl-

keen. Venäjä ei ole pannut täytäntöön kaikkia EN:n suosittamia toimenpiteitä Uralin kielellisten vähemmistöjen suojelemiseksi. Joillain alueilla tarkoituksenmukainen lainsäädäntö on olemassa, mutta taloudellisista syistä lakiin toimeenpano on ollut mahdotonta. Tilanne vaatii pikaisesti konkreettisia parannuksia, jotta kehityksen suunta voidaan muuttaa. Ihmisten tietoisuutta vähemmistökansojen tilanteesta on parannettava. Koululaitosta ja tiedotusvälineitä koskevat uudistukset eivät ota vähemmistöjen tarpeita riittävästi huomioon. Vähemmistöjen on sen tähden äärimmäisen vaikea ottaa osaa poliittiseen elämään ja kehittää omaa kulttuuriaan.

Yleiskokous kehottaa *suosituksessa 1775 (2006)* Viroa, Suomea ja Unkaria tiiviimpään yhteistyöhön suomalais-ugrilaisten ja samojedikansojen kanssa erityisesti parlamentaarisella tasolla. Yleiskokous suosittaa suomalais-ugrilaisen kielikeskuksen perustamista Euroopan vähemmistökielten toimiston (EBLUL) mallin mukaisesti, koulutusta vähemmistöasioissa ja tukea Venäjän viranomaisille vähemmistöjä koskevien suositusten täytäntöönpanossa. Yleiskokous pyytää UNESCOa avustamaan Venäjän viranomaisia suomalais-ugrilaisen kulttuuriperinnön suojelemisessa ja rohkaisee Viroa, Suomea ja Unkaria tukemaan suomalais-ugrilaisen virtuaaliyliopiston kehittämistä yhteistyössä Venäjän kanssa. Venäjän asianomaisia viranomaisia kannustetaan tiiviimpään yhteistyöhön EN:n kanssa ja laatimaan toimintasuunnitelma, jolla suomalais-ugrilaisten kielten statusta voidaan nostaa ja edesauttaa vähemmistön edustajia osallistumaan poliittiseen päätöksentekoon ja hallintoon. Yleiskokous kehottaa lisäämään suomalais-ugrilaisilla kielillä tuotettujen opetusmateriaalien rahoitusta ja toteuttamaan pitkänjänteisen venäjänkielille suunnatun suomalais-ugrilaisesta kulttuurista kertovan mediakampanjan.

Yleiskokouksen kannan mukaan vähemmistöpolitiikan perimmäinen tarkoitus on vahvistaa yhteiskunnan koheesiota. Eri etnisten ja kielellisten ryhmien rinnakkaiselo vaihtuu helposti vastakkainasetteluksi ja vähemmistöstatus molemmiin puoleiseksi epäluottamukseksi. *Latvian* koko uudelleenitsenäistymisen jälkeistä aikaa on leimannut maan erikoinen väestörakenne. Väestöstä 59 % on latvialaisia ja 41 % edustaa

erilaisia etnisiä vähemmistöjä, joista venäläiset muodostavat suurimman ryhmän. Pääasiallinen ongelma on, että suurella osalla vähemmistöjen edustajista ei ole Latvian kansalaisuutta. Viime aikojen myönteisestä kansalaistamiskeskityksestä huolimatta ei-kansalaisia on edelleen noin 452 000.

Etninen ja kulttuurinen moninaisuus muodostaa yhteiskunnalliselle koheesiolle ja toimivalle kansalaisyhteiskunnalle huomattavan haasteen. Latvian suhtautuminen kansallisiin vähemmistöihin juontuu maan historiasta osana Neuvostoliittoa ja tavasta, jolla maa saavutti itsenäisyyden vuonna 1991. Tästä syystä Latvia on ollut EN:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen erityisessä tarkkailussa koko jäsenyytensä ajan. Jopa viidesosalla Latvian asukkaista ei ole minäkään valtion kansalaisuutta. Ilman kansalaisuutta elävät ihmiset ovat yhteiskunnan marginaaliosia, kokevat syrjintää eivätkä nauti samoja oikeuksia kuin latvialainen yhteiskunnan osa. Ei-kansalainen ei pääse tiettyihin valtion virkoihin eikä hänellä ole poliittisia oikeuksia, äänioikeutta tai vaalikelpoisuutta. Euroopan neuvosto on myös toistuvasti muistuttanut Latviasta siitä, että sen tulee huolehtia myös ei-kansalaisten kohdalla vähemmistöoikeuksien kunnioittamisesta.

Vähemmistöjen tilanne on puhututtanut jo yli vuosikymmenen ajan Latvian rajojen sisä- ja ulkopuolella sekä erityisesti Venäjällä. Yleiskokous on käsitellyt asiaa useissa yhteyksissä. Kansainväliset organisaatiot ovat koonneet vähemmistöpolitiikkaa koskevat yleiset suuntaviivat.

Yleiskokouksen arvio Latvian vähemmistötilanteesta vuonna 2006 on tiivistetty *päätöslauselmassa 1527 (2006)* (dok. 11094). Viivästyksistä ja epäröinnistä huolimatta Latviassa löytyy poliittista tahtoa tilanteen korjaamiseksi. Yleiskokous uskoo, että vähemmistöongelma on ratkaistavissa kummankin osapuolen sinnikkään työn ja rakentavan dialogin sekä koko väestölle suunnattujen tiedotuskampanjoiden kautta. Yleiskokous on tyytyväinen valtiottomien osuuden laskuun 29 prosentista 16 prosenttiin viimeisen kymmenen vuoden aikana. Myönteisestä kehityksestä huolimatta Latvian venäläisvähemmistökysymystä ei voi vielä pitää ratkaistuna. On myös selvää, että huomattava osa ei-kansalaisista ei eri syistä tule koskaan edes hakemaan Latvian kansalaisuutta. He muodostavatkin vielä vuosikymmeniä

Latvian merkittävimmän vähemmistöryhmän. Yleiskokouksen arvion mukaan kansalaisuuden ehtona olevat vaatimukset eivät tuota ylipääsemättömiä vaikeuksia vähemmistöille, eivätkä ole ristiriidassa eurooppalaisten standardien kanssa. Yleiskokous kehottaa kaikkia ei-kansalaisia hakemaan kansalaisuutta voimassa olevaa proseduuria noudattaen.

Yleiskokous viittaa *suositukseen 1772 (2006)* ja kehottaa ministerikomiteaa tukemaan Latvian kansallisten vähemmistöjen integraatioprosessia, jotta ei-kansalaisten määrä vähenisi mahdollisimman nopeasti aiheuttamatta jäseniteitä yhteiskunnassa. Yleiskokous kehottaa Latvian viranomaisia huomioimaan tulevien vaalien valmistelussa ETYJ:n vaalitarkkailijoiden lausunnon lokakuun parlamenttivaaleista. Yleiskokous pyytää Latvian viranomaisia kehittämään yhteistyössä Venetsian komission kanssa kansallista lainsäädäntöä niin, että se kieltää syrjinnän etnisen taustan vuoksi ja johtaa aitoon etnis-kulttuuristen yhteisöjen väliseen tasa-arvoon. Kansalaisuuden hankkimiseen kannustavaa politiikkaa tulisi suosia ja harkita kansalaisuuden ehtojen lieventämistä. Ministerikomitea tarjoaa Latvian viranomaisille tukea *päätöslauselman 1527 (2006)* täytäntöönpanossa ja monikulttuurisen kansalaisyhteiskunnan vaikinuttamisessa.

3.3 Eurooppalaisen oikeusnormiston kehittäminen

Euroopan neuvosto on yli 50 vuoden ajan laatinut yhteisiä oikeusnormeja ja säännöstöä Euroopan ihmisoikeussopimuksessa määriteltyjen peruseriaatteiden pohjalta. Nykyisin Euroopan neuvoston sopimuskokoelma käsittää jo 200 sopimusta, mutta yhteiskunnallinen kehitys ja lisääntyvä kansainvälinen vuorovaikutus tuo jatkuvasti esiin uusien kansainvälisten oikeusnormien tarvetta.

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus pitää oikeutta kansalaisuuteen perusoikeutena ja YK:n kansalaisuudettomuuden estämistä koskeva yleissopimus (1961) sisältää määräyksiä tämän periaatteen noudattamisesta. Euroopan neuvosto hyväksyi vuonna 1997 kansalaisuutta koskevan yleissopimuksen (ETS 166), jonka

tarkoituksena on helpottaa kansalaisuuden saamista ja alkuperäiseen kansalaisuuteen uudelleen sopeutumista sekä rajoittaa mahdollisuutta kansalaisuuden menettämiseen. Ehdotus Euroopan neuvoston 200nneksi yleissopimukseksi perustuu edelleen vuoden 1997 yleissopimuksen 6 lukuun ja se *koskee kansalaisuudettomuuden välttämistä valtioseuraannossa*. Tarkoituksena on välttää kansalaisuudettomuustapaukset helpottamalla kansalaisuuden saamista. Yleiskokous suositaa ministerineuvostoa toteuttamaan *lausunnossa 258(2006)(dok. 10770)* mainitut muutokset, jotka perustuvat osaksi Venetsian komission asiantuntijalausuntoon. Lausunnossaan yleiskokous on mm. ehdottanut, että teksti hyväksyttäisiin täysipainoisesti yleissopimuksena (eikä pöytäkirjana), kuten sitten tapahtuikin. Euroopan neuvoston yleissopimus nro 200 avattiin allekirjoittamista varten toukokuussa 2006.

Yleiskokous kehottaa Euroopan neuvoston jäsenmaita allekirjoittamaan ja ratifioimaan yleissopimuksen mahdollisimman pian ja sallimaan sen takautuvan soveltamisen olemassa oleviin kansalaisuudettomuustapauksiin. Yleiskokous valittaa sitä, että ehdotus on tarkoitettu sovellettavaksi ainoastaan yleissopimuksen voimaantulon jälkeen syntyviin valtioseuraantotapauksiin, minkä vuoksi sillä ei voida edistää jo olemassa olevien kansalaisuudettomuustapausten ratkaisemista. Yleiskokous muistuttaa laajasti hyväksytystä oikeudellisesta periaatteesta nimittäin siitä, että edullisemman tilanteen tarjoavilla uusilla määräyksillä pitäisi olla takautuva vaikutus. Tässä tapauksessa on erityisen tärkeä ottaa huomioon suuri joukko ihmisiä, joilta vietiin kansalaisuus / kansallisuus Euroopassa 1980-luvun lopulla ja 1990-luvun alussa tapahtuneiden valtioseuraantotojen myötä.

Monien maiden vankiloissa vallitseva tilanne muodostaa lisäksi haasteen demokraattisille maille. Liian täydet vankilat, joissa on sairauksia, aliravitsemusta ja surkeat terveysolot ovat todellisuutta sadoilletuhansille vangeille. Suosituksessa 1656 (2004) yleiskokous suosittelee ministerikomitealle eurooppalaisen vankilasäännön laatimista yhdessä EU:n kanssa. Vastauksessaan tähän suositukseen ministerineuvosto totesi, että nykyiset instrumentit ja jatkuvasti päivitettävät Euroopan vankilasäännöt ovat riittäviä nykytilanteessa. Yleiskokous kehottaa yleiskokousta *suosituksessa*

1747 (2006) Euroopan vankilasäännöstä laatimaan yhdessä EU:n kanssa yleissopimuksen, joka sääntelee sitovasti vankien kohtelua. Ajatuksena on, että Euroopan vankilasääntö sääntelee yksityiskohtaisesti ja sitovasti sitä, miten kaikkien vankilajärjestelmien tulee käsitellä ihmisoikeuksia pidätysshetkestä vankien kuntouttamiseen. Euroopan neuvoston jäsenmaiden demokratian toimivuutta arvioitaessa on tärkeää, että vankeinhoitopolitiikka tähtää vankien sopeuttamiseen yhteiskuntaan. Vaikka vankilatuomion tarkoituksena on rangaista rikollisia sekä huolehtia siitä, että nämä eivät tee uusia rikoksia mahdollisen vapauttamisen ja yhteiskuntaan sopeuttamisen valmistelun aikana, yleiskokous on havainnut vankien sopeuttamisen yhteiskuntaan epäonnistuvan, koska monet vapautetuista tekevät uusia rikoksia viiden vuoden kuluessa. Tähän on useita syitä: vankiloiden epäonnistuminen vankien auttamisessa työn ja asunnon hakemisessa, vankilakulttuuriin sosiaalistuminen, perheen tuen, koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen puuttuminen ja sosiaaliset ennakkoluulot. Yleiskokous suosittelee *suosituksessa 1741 (2006) vankien yhteiskuntaan uudelleen sopeuttamisesta (dok. 10838)*, että jäsenmaat ryhtyvät toimenpiteisiin edellä mainittujen ongelmien korjaamiseksi, joita syntyy vankien yhteiskuntaan sopeuttamisessa.

3.4 Taloudelliset kysymykset

Taloudelliset kysymykset eivät kuulu Euroopan neuvoston pääalueisiin, mutta taloudellinen kehitys Euroopassa ja Euroopan ulkopuolella heijastuu myös yhteiskunnalliseen kehitykseen. Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous keskustelee tämän vuoksi säännöllisesti taloudellisesta kehityksestä kahden järjestön toiminnan pohjalta, nimittäin OECD:n ja Euroopan jälleerakennuspankin (EPRD).

Keskusteluun *OECD:staja maailman taloudesta (dok. 11012)* osallistuivat niiden OECD-maiden edustajat, jotka eivät ole Euroopan neuvoston jäseniä. OECD:ssa on nykyään 30 jäsenvaltiota, joista kuusi on Euroopan ulkopuolella. Raportissa ja *päätöslausemassa 1518 (2006)* pidetään maailmantalouden kauttaaltaan edullista kehitystä hyvänä ja korostetaan, että maailmankaupan liberalisointi on paras tapa talouden vauhdit-

tamiseen. Kehitystä voi kuitenkin uhata liian suuri epätasapaino rikkaiden ja köyhien maiden välillä. Muuttoliikettä pidetään ilmiönä, jolla voi olla myönteinen vaikutus maailmantalouteen, mutta yleiskokous korostaa sitä, että kaikkien maiden tulee tehdä yhteistyötä ja kehittää siirtolaisuutta koskevia yhteisiä sääntöjä laittoman maahanmuuton ja maastamuuton estämiseksi. Yleiskokous korostaa voimakkaasti, että kestävää taloudellista kehitystä ei voida saavuttaa ilman demokratiaa ja ihmisoikeuksien sekä luonnon ja kestäväen kehityksen kunnioittamista.

Euroopan jälleerakennuspankki (*European Bank for Reconstruction and Development EBRD*) perustettiin vuonna 1991 tukemaan taloudellista ja demokraattista kehitystä Itä-Euroopan maissa ja sittemmin myös Keski-Aasiassa. Yleiskokouksen raportti (dok. 10950) tarkastelee toimintaa 27 saajamaassa vuonna 2005, jolloin Venäjä oli suurin yksittäinen saajamaa. Yleiskokouksen johtopäätökset ja näkökohdat on muotoiltu *päätöslausemassa 1508 (2006)*, joka kiinnittää huomiota eräiden alueiden kehitykseen. Kehityksen heilahtelu Kaukasuksella ja Itä-Euroopassa on pankin mukaan jarruttanut taloudellista kehitystä, ja monet Keski-Aasian maat taistelevat laajaa köyhyyttä vastaan. Kehitys Ukrainassa on myös saavuttanut kriittisen kohdan, ja raportissa korostetaan erityisesti uudistusten tarvetta energiasektorilla, ydinturvallisuudessa, verojärjestelmässä ja korruption vastaisessa taistelussa. Suurimpina esteinä ulkomaisten investointien kasvulle saajamaissa on edelleen korruptio, puutteet mm. verolainsäädännössä ja yleinen poliittinen epävakaus. EBRD:n toimia näitä kielteisiä ilmiöitä vastaan pidetään tämän vuoksi erityisen tärkeinä myös tulevaisuudessa.

Parlamentaarinen yleiskokous on ensimmäisen kerran laatinut raportin *Kiinan taloudellisen kehityksen (dok. 10757)* vaikutuksista Euroopalle. Kiinan taloudellinen nousu on tehnyt maasta maailman kolmanneksi suurimman talouden ja asettanut niin yksittäiset maat kuin järjestökin suurten haasteiden eteen. Raportissa analysoidaan taloudellista kehitystä Kiinassa, sosiaalisia haasteita ja uudistusten tarvetta taloudellisella, sosiaalisella ja poliittisella tasolla maassa. Raportissa tuodaan myös esiin poliittiset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät haasteet Kiinassa. Näkökohdat on koottu *päätöslausemaan 1845 (2006)*.

Yritysten tuotantoyksikköjen ulkoistamista lännestä idän matalapalkkamaihin ja erityisesti Kiinaan pidetään yhtenä globalisaation konkreettisenä seurauksena, ns. Kiina-ilmiönä. Ilmiötä on analysoitu erillisessä raportissa (dok. 10757), joka valaisee kehitystä laajemmasta maantieteellisestä ja ajallisesta (15 vuotta) näkökulmasta. Näkökohdat on koottu *päätöslauselmaan 1484 (2006)*.

Globalisaatiolla on ollut dramaattiset vaikutukset monille perinteisille teollisuuden aloille Euroopassa, mm. hiilikaivosteollisuudelle. Hiilikaivosten tulevaisuus oli aiheena raportissa (dok. 10825), joka korostaa hiilikaivosten kulttuurihistoriallista merkitystä. Yleiskokous esittää yhteisiä eurooppalaisia toimenpiteitä tämän kulttuurihistoriallisen perinteen säilyttämiseksi (*päätöslauselma 1487 (2006)*).

Yksi maailman kannattavimmista kaupan aloista on *asekauppa*. Asekauppaa säädellään osaksi kansainvälisissä sopimuksissa ja mm. YK:n ja ETYJ:n laatimissa määräyksissä. Kauppaan liittyy kuitenkin paljon salailua. Aihetta käsittelevässä raportissaan (dok. 11079) Euroopan neuvosto vaatii enemmän läpinäkyvyyttä kansainväliseen asekauppaan ja kansallisten parlamenttien valvonnan lisäämistä (*päätöslauselma 1524 (2006)*). Yleiskokous ilmaisee myös tukensa mm. YK:n pyrkimyksille edistää kansainvälistä yhteistyötä.

3.5 Euroopan neuvoston ulkosuhteet

Euroopan neuvosto on alueellinen järjestö, jonka maantieteelliset rajat on yksiselitteisesti määriteltä perussäännössä (4 artikla). Euroopan neuvoston ulkosuhteet käsittävät suhteet Euroopan ulkopuolisiin maihin ja muihin kansainvälisiin järjestöihin. Peruskirjan 1 artiklassa todetaan, ettei jäsenyyden tule vaikuttaa jäsenmaiden toimintaan YK:ssa ja muissa kansainvälisissä järjestöissä. Euroopan neuvoston yhteistyö muiden järjestöjen kanssa on aina ollut vilkasta ja yhteydet Euroopan ulkopuolisiin maihin ovat selkeästi lisääntyneet 1990-luvulta alkaen. *Euroopan neuvoston ulkosuhteet (dok. 10956)* oli vuonna 2006 hyväksytyn raportin aiheena.

Yleiskokous tukee Euroopan neuvoston aktiivista otetta ulkosuhteissa kumppanuuden ja

sellaisen eurooppalaisten järjestöjen verkoston luomiseksi, jotka voivat tarjota apua demokraattisen yhteiskuntamallin rakentamisessa ja ihmisoikeuskysymyksissä. Monet Euroopan ulkopuoliset maat ja kansainväliset järjestöt haluavat lähempää yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa. *Päätöslauselma 1506 (2006)* sisältää ehdotuksen siitä, miten eurooppalaista demokratiamallia voitaisiin kehittää ja viedä Euroopan ulkopuolisiin maihin yhteistyössä muiden järjestöjen (mm. EU, YK, ETYJ). Yleiskokous mainitsee mm. synergiaetujen mahdollisuudet Euroopan komission K-suunnitelmaan: kansanvaltaan, kuuntelemiseen ja keskusteluun ja Euroopan neuvoston demokratian edistämishankkeeseen liittyen. Raportissa ehdotetaan huomion kiinnittämistä yhteistyössä valtiosääntöongelmiin, poliittiseen prosessiin osallistumiseen kaikilla tasoilla, tasa-arvoon, kansalaisuuteen ja identiteettiin, kestävään yhteiskuntakehitykseen, paikallis- ja aluetason demokratiaan, siirtolaisten osallistumiseen poliittiseen päätöksentekoon ja kulttuurien väliseen vuoropuheluun. Yleiskokous ehdottaa myös säännösten uudistamista tarkkailijoiden ja erityisvieraan asemassa olevien maiden osalta ja mahdollisesti myös Euroopan ulkopuolisten valtioiden osallistumisen mahdollistamista.

3.5.1 Euroopan neuvosto ja Euroopan unioni

Euroopan neuvoston suhteet Euroopan unioniin ovat vuosikymmenten ajan aiheuttaneet ajoittain huolta ja pelkoa Euroopan neuvostossa. Vuonna 2006 keskustelu kohdistui toisaalta Euroopan neuvoston ja EU:n välisen yhteistyöpöytäkirjan (*Memorandum of Understanding MoU*) laatimiseen ja toisaalta siihen, millaisia vaikutuksia EU:n uudella Wienissä sijaitsevalla perusoikeusvirastolla on Euroopan neuvostoon. Euroopan neuvoston Varsovassa toukokuussa 2005 pidetyn huippukokouksen jälkeen Luxemburgin pääministeri Jean-Claude Juncker sai tehtäväksi valmistella raportin Euroopan neuvoston ja EU:n tulevista suhteista mukaan lukien ehdotuksen jäsenyteen yhteistyöstä. Juncker esitteli raporttinsa huhtikuun istunnossa. Keskusteluun osallistui Luxemburgin pääministerin Jean-Claude Junckerin lisäksi myös EU:n puheenjoh-

tajamaan Itävallan kansleri Wolfgang Schüssel, EU-komission puheenjohtaja José Manuel Barroso sekä Euroopan parlamentin ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Elmar Brok.

Euroopan neuvosto otti innostuneesti vastaan Junckerin raportin "*Council of Europe – European Union: A sole ambition for the European continent*". Juncker analysoi raportissa Euroopan neuvoston toimintaa ihmisoikeuksien alalla ja demokratian puolesta sekä EU:n ja Euroopan neuvoston yhteisiä koulutus-, kulttuuri- ja nuorisopolitiikkaa sekä EU:n naapuruuspolitiikkaa koskevia arvostuksia. Raportti päättyi 15 suositukseen yhteistyön kehittämisestä.

Ensimmäinen suosituksesta koskee EU:n liittymistä Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Asia on pitkään työllistänyt oikeudellista asiantuntemusta Euroopan neuvoston ja EU:n piirissä. Varsovassa toukokuussa 2005 pidetyssä huippukokouksessa Euroopan neuvoston jäsenmaiden valtionpäämiehet toistivat toivomuksensa siitä, että EU liittyy viipymättä Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimukseen, jotta voitaisiin turvata mahdollisimman laaja yhteinen näkemys ihmisoikeuksista Euroopassa. EY-tuomioistuimien ottaa tuomioissaan huomioon Strasbourgin tuomioistuimen oikeuskäytännön ristiriitojen välttämiseksi kahden tuomioistuimen välillä Euroopan ihmisoikeussopimuksen oikeuksiin ja vapauksiin liittyvissä asioissa. Juncker korostaa raportissaan, että EU:n liittyminen sopimukseen ei vaikuta EU:n ja sen jäsenmaiden välisten sopimusten mukaisesti vallanjakoon. Liittyminen johtaisi siihen, että EU:n toimielinten toiminnan valvonta tapahtuisi perusoikeuksien mukaisesti samalla tavalla kuin jäsenmaiden instituutioiden valvonta jo nykyisellään tapahtuu. Liittyminen johtaa myös siihen, että EU:sta tulee suoraan tai välillisesti osapuoli EY-lakeja koskevissa tapauksissa, minkä vuoksi Strasbourgin tuomioistuimen sitova vaikutus vahvistuu ja tuomioiden toimeenpano, joissa EU on osapuolena, taataan. Liittymisen tulisi tapahtua vuonna 2010. Juncker ei näe mitään syytä asian lykkäämiseen EU:n perustuslakiin liittyvän keskustelun vuoksi. Euroopan neuvostolla on useita valvontaelimiä ihmisoikeuksien alueella. Samoja valvontaeliminä voidaan myös käyttää Euroopan neuvoston ja EU:n välisessä yhteistyössä. EU:n tulisi päättää eri päätösten, raporttien, päätelmien, suositusten ja mielipitei-

den johdonmukaisesta käyttämisestä Euroopan ihmisoikeuksien lähteenä.

Juncker ehdottaa myös, että EU voisi kääntyä Euroopan neuvoston ihmisoikeuskomissaarin puoleen sellaisissa ihmisoikeuskysymyksissä, joita muut tahot tai valvontaelimet eivät käsittele. EU ja Euroopan neuvosto voisivat lisäksi käyttää yhteistyössä Venetsian komission valtiosääntöasiantuntemusta demokraattisten ja ihmisoikeusperiaatteiden vahvistamiseksi. Juncker suosittelee, että EU liittyy Venetsian komissioon vahvistaakseen näin demokratiaa ja vähemmistöjen oikeuksia.

Euroopan neuvoston sopimukset muodostavat perusreferenssin EU:ssa mm. koskien ihmisoikeuksia, kidutuksen estämistä, sosiaalisia oikeuksia, vähemmistösuojaa, tietosuojaa, biolääketiedettä ja kansallisuutta / kansalaisuutta. Euroopan neuvoston ja EU:n välinen yhteistyö toimii parhaiten oikeudellisella alalla. Euroopan neuvoston ja EU:n tulisikin yhdessä pyrkiä yhteisiin yleiseurooppalaisiin oikeudellisiin normeihin lisäämällä yhteistyötä oikeudellisissa asioissa. Euroopan neuvosto priorisoi yhteistyötä ihmiskaupan, korruption, järjestäytyneen rikollisuuden vastaisessa toiminnassa ja bioetiikkaa koskevissa kysymyksissä. Pitkälti näiden järjestöjen lainsäädäntötyö on näillä alueilla yhteneväistä. On tärkeää, että EU ja Euroopan neuvosto asettavat selkeämpiä tavoitteita, jotka mahdollistavat resurssien tehokkaamman käytön.

Demokratian lisääminen paikallistasolla ja paikallinen autonomia, vallan hajauttaminen ja alueellisten ja paikallisten komiteoiden aseman parantaminen ovat tärkeitä periaatteita, joita on syytä vahvistaa. Uusi Demokratian tulevaisuusfoorumi tarjoaa uuden keskusteluareenan päätöksentekijöille ja yleisölle demokratiakysymyksistä.

Juncker ottaa myös kantaa Euroopan neuvoston ja EU:n yhteistyön lisäämiseen kulttuurin alueella, koulutus- ja nuorisopolitiikassa ja eri kulttuurien välisen vuoropuhelun vahvistamisessa. Junckerin mukaan EU:n ja Euroopan neuvoston välisiä institutionaalisia yhteyksiä tulisi arvioida uudelleen ja painottaa enemmän yhteyksien kehittämistä tiettyihin strategisesti tärkeisiin asiakysymyksiin liittyvissä asioissa. Yleiskokouksen ja Euroopan parlamentin välisiä yhteyksiä on vaikeuttanut niiden huomattavasti toisistaan eroava

työskentelytapa, minkä vuoksi kehittäminen on tarpeellista. Euroopan neuvoston ja EU:n välistä yhteistyöstä ei kuitenkaan voida vahvistaa ilman jäsenmaiden myötävaikutusta, minkä vuoksi ulkoministereiden ja erityisesti EU:n 25 ulkoministerin on osallistuttava enemmän Euroopan neuvoston työhön. Yhteistyön lisäämisen tulisi Junckerin mukaan johtaa EU:n liittymiseen Euroopan neuvostoon vuonna 2010.

Junckerin raportin lisäksi keskusteltiin myös kahdesta muusta raportista, jotka johtivat kahteen suositukseen. Näissä suosituksissa, jotka on osoitettu Euroopan neuvoston ministerikomitealle, käsitellään kahta EU:n ja Euroopan neuvoston välisten suhteiden tärkeintä asiaa, nimittäin kysymystä yhteistyöpöytäkirjasta, MoU:sta (*Memorandum of Understanding*), ja kysymystä EU:sta ja EU:n perusoikeusvirastosta (*suositus 1743 (2006) Memorandum of understanding (MoU) Euroopan neuvoston ja EU:n välillä* (dok. 10892) ja *suositus 1744 (2006) Euroopan neuvosto ja ehdotettu EU:n perusoikeusvirasto*) (dok. 10894).

Eurooppaneuvosto päätti joulukuussa 2003 Wienissä sijaitsevan Euroopan rasismien ja muukalaisvihan seurantakeskuksen mandaatin laajentamisesta perusoikeusvirastoksi. Oikeus- ja sisäasiain neuvosto pääsi viimeisessä Suomen puheenjohtajuudella pidetyssä istunnossa yksimielisyyteen asiasta. Toiminta käynnistyy maaliskuussa 2007. Virasto toimii EU:n yleisenä asiantuntijana perusoikeuksien alalla ja avustaa unionia ja sen jäsenmaita näitä oikeuksia koskevilla asioilla niiden soveltaessa unionin lainsäädäntöä. Virasto keskittää siis toimintansa unionin toimielimiin ja jäsenmaitiin. Uuden viraston tulee tehdä tiivistä yhteistyötä Euroopan neuvoston ja muiden perus- ja ihmisoikeuksien alan toimijoiden kanssa.

EU:n perusoikeusvirasto on herkkä asia EU:n ja Euroopan neuvoston välisissä suhteissa. Parlamentaarinen yleiskokous korostaa raportissaan (dok. 10894), että Euroopan neuvostolla on johtava rooli ihmisoikeuksien alueella. Viraston tulee täydentää Euroopan neuvoston työtä ja pitäytyä ainoastaan ihmisoikeuksiin EU:ssa liittyviin kysymyksiin, ei kuitenkaan EU:hun kuulumattomien valtioiden osalta. Tätä korostetaan yleiskokouksen *suosituksessa 1744 (2006) Euroopan neuvosto ja ehdotettu EU:n perusoikeusvi-*

rasto. Yleiskokouksen mielestä on olemassa vaara kahden rinnakkaisen oikeusnormin syntymisestä samalla maantieteellisellä alueella, ja tämä voi luoda erottavia linjoja Euroopassa. Suosituksen mukaan on olemassa tarve selvittää miten toimintaa virastossa tullaan harjoittamaan suhteessa Euroopan neuvostoon päällekkäisyyksien ja *forum shopping'n* välttämiseksi. Virastolla tulisi lisäksi olla velvoite ottaa toiminnassaan huomioon mm. Euroopan ihmisoikeussopimus ja muita tärkeitä sopimuksia (ETS 126, 35, 157). Viraston toimivalta tulisi myös selkeästi rajata EU-maihin eikä toimivaltaa tulisi ulottaa ei-jäsenvaltioihin. Euroopan neuvoston tulisi myös olla edustettuna riittävän korkealla tasolla viraston hallintoelimityksissä.

Vuoden 2005 huippukokouksen aikana tehtiin päätös yhteistyöpöytäkirjan *Memorandum of Understanding (MoU)* laatimisesta koskien Euroopan neuvoston ja EU:n suhteita. Yleiskokous kehottaa ministerineuvostoa *suosituksessa 1743 (2006)* ottamaan asiakirjaa laatiessaan huomioon Junckerin raportin ja sen suositukset sekä yleiskokouksen näkemykset. Yleiskokous siis hyväksyy Junckerin kaikki suositukset.

3.5.2 Yhdistyneet kansakunnat

YK on aina ollut Euroopan neuvoston tärkeä yhteistyökumppani erityisesti ihmisoikeusky-symyksissä. YK:sta ja YK:ssa tehtävistä uudistuksista on keskusteltu myös aiemmin Euroopan neuvostossa (*päätöslauselma 1373 (2004) YK:n vahvistamisesta*). Vaikka YK:n uudistamisesta vallitseekin laaja konsensus, yksimielisyyden saavuttaminen uudistuksista on osoittautunut vaikeaksi. Irakin sota ja Öljystä ruokaa -ohjelman skandaali ovat syöneet YK:n multilateraalisen järjestelmän luottamusta ja järjestön uskottavuutta. Euroopan neuvoston yleiskokouksen mukaan YK:n uudistamisella tulisi päästä suurempaan avoimuuteen, legitimizeettiin sekä vastuuseen jäsenmaita ja kansalaisia kohtaan (*päätöslauselma 1476 (2006)*). Yhtenä osana tässä on parlamentaarikkojen saaminen mukaan YK:n toimintaan ja siten YK:n tuominen lähemmäksi kansaa. Prosessi voidaan toteuttaa asteittain alkaen YK:n toiminnasta tiedottamisesta kansallisten parlamenttien jäsenille ja mahdollisesti päätyen neuvon antavassa asemassa olevan parlamentaarisen

yleiskokouksen perustamiseen. Yleiskokous kehottaa YK:n yleiskokousta yhdessä parlamenttien välisen liiton ja muiden parlamentaaristen yhteistyöelinten kanssa laatimaan strategian parlamentaarisen yleiskokouksen perustamiseksi YK:n piiriin.

3.5.3 *Muu maailma*

Kazakstanin pyrkimys tarkkailija-aseman saamiseksi Euroopan neuvostossa on kaatunut demokraattisten uudistusten puutteeseen ja mm. siihen, ettei maa ole muodollisesti poistanut kuolemanrangaistusta. Yleiskokous harjoittaa kuitenkin poliittista vuoropuhelua maan kanssa, joka on osoittanut suurta mielenkiintoa yhteistyön kehittämiseen. Tammikuussa 2006 Kazakstanin senaatin kulttuurivaliokunnan puheenjohtaja Kuanysh Sultanov vieraili Strasbourgissa ja esitteli toimenpiteitä, joihin on ryhdytty Kazakstanin ja Euroopan neuvoston välisen yhteistyösopimuksen johdosta, ja maaliskuussa senaatin varapuhemies Kopeyev osallistui toimiston kokoukseen Pariisissa. Poliittisen komitean raportoi vieraili Kazakstanissa toukokuussa 2006 ja raportoi poliittiselle komitealle vaikutelmistaan (dok. 11077).

Kazakstanin alueen demokratisoitumisella on suuri merkitys koko Euraasian alueen tasapainolle. Maa on vuoden 1991 itsenäistymisen jälkeen pyrkinyt uudistamaan valtiollisia instituutioitaan. Kazakstanin demokratisoitumista hidastavat kuitenkin huomattavat puutteet. Esimerkiksi vaikeudet rekisteröidä poliittisia puolueita, oppositioaktivistien syytteet ja jopa murhat sekä hallinnollinen painostus oppositiota tukevaa mediaa kohtaan ovat edelleen varsin yleisiä.

Yleiskokous on huolissaan hallituksen ja opposition kyvyttömyydestä rakentaa vakaalle demokraattiselle systeemille olennaista poliittista dialogia ja vetoaa päätöslauselmassa 1526 (2006) Kazakstanin hallitukseen rakentavan vuorovaihtuksen aikaansaamiseksi. Yleiskokous on tyytyväinen poliittisten voimien ja kansalaisyhteiskunnan välillä vallitsevaan laajaan konsensuskehityksen suunnasta ja tahdosta vahvistaa suhteita EN:oon. Kazakstanilla on tarkkailijastatus Venetsian-komissiossa (perustuslakiasiantuntijat), ja maa on ilmaissut halunsa osallistua useisiin EN:n yleissopimuksiin. Yleiskokous tahtoo

vahvistaa yhteistyötä Kazakstanin kanssa, jotta maa voisi paremmin hyötyä EN:n kokemuksesta ja asiantuntemuksesta demokratiakysymyksissä, myös tulevaa perustuslakiuudistusta silmällä pitäen. Yhteistyön on kuitenkin pohjaututtava tiukkaan sitoutumiseen EN:n perusarvoihin.

Yleiskokous kehottaa Kazakstanin viranomaisia käyttämään Venetsian komission tietämystä paremmin hyväkseen ja hakemaan komission täysjäsenyyttä sekä harkitsemaan yhteistyötä myös muiden EN:n toimielinten ja instituutioiden kanssa. Yleiskokous kannustaa Kazakstanin parlamenttia tutkimaan mahdollisuuksia, joita yhteistyösopimus parlamentin ja yleiskokouksen välillä toisi mukanaan sekä ryhtymään poliittisiin uudistuksiin, jotka takaisivat ihmisoikeuksien toteutumisen. Maan tulisi yhteistyössä Venetsian komission kanssa saattaa vaalihallintoa, poliittisten puolueiden toimintaa, tiedotusvälineiden toimintaa, kokoontumis- ja mielipiteenvapautta sekä paikallishallintoa ja oikeuslaitosta koskeva lainsäädäntö Euroopan neuvoston kriteerien tasolle. Omalta osaltaan yleiskokous on sitoutunut kehittämään yhteistyötään Kazakstanin parlamentin kanssa ja avustamaa poliittisten uudistusten toteuttamisessa.

Yleiskokous on seurannut myös *Lähi-idän tilanteen kehitystä*. Tammikuussa yleiskokouksen valtuuskunta seurasi Palestiinan lakiasäättävän neuvoston (*Palestinian Legislative Council*) vaaleja. Raportti esiteltiin yleiskokoukselle huhtikuussa 2006 (dok. AS/BUR/AH PAL (2006) 2). Yleiskokouksen Lähi-itä alakomitea kutsui kaksi palestiinalaisedustajaa alakomitean huhtikuun istuntoon edellyttäen, että edustajat ovat eri puolueista. Yleiskokous hyväksyi 2005 päätöslauselman 1420, joka sisältää ehdotuksen kolmikantafoorumin (*tripartite forum*) perustamisesta (Israelin Knesset, Palestiinan lakiasäättävä neuvosto ja PACE).

Huhtikuussa 2006 istunnossa hyväksyttiin myös erillinen raportti *Lähi-idän tilanteesta* (dok. 10882). Raportti käsittelee Lähi-idän tilannetta yleisellä tasolla ja siinä todetaan mm., että vaalit olivat tärkeä askel demokraattisten laitosten luomiseksi palestiinalaisalueille ja demokratian luojittamiseksi. Yleiskokous haluaa kuitenkin muistuttaa, ettei demokratia pääty vaaleihin, vaan on pikemminkin useiden syvälle juurtuneiden arvojen kokonaisuus. Yleiskokous huomauttaa

päätöslauselmassa 1493 (2006), että palestiinalaisten puolueiden osallistuminen sekä poliittiseen että aseelliseen toimintaan on ristiriitaista. Väkivallan ja terrorismin käyttö poliittisten päämäärien tavoittelussa on tuomittavaa. Vaalien voittajapuolueen, Hamasin, on luovuttava väkivallan käytöstä, laskettava aseet ja tunnustettava Israelin olemassaolo. Myös Palestiinan uuden hallituksen on otettava selkeä kanta rauhanneuvottelujen suhteen ja kunnioitettava aikaisempia sopimuksia.

Israelin maaliskuisten parlamenttivaalien tulos luo uuden mahdollisuuden jatkaa poliittista dialogia. Vaalit voittaneella Kadima -puolueella ja sen hallituskumppaneilla on tärkeä tehtävä hakea rauhanomaisiin neuvotteluihin pohjautuvaa yhteisymmärrystä. Yksipuoliset toimet eivät edesauta konfliktin rauhoittumista. Yleiskokous vetoaa Israelin hallitukseen, jotta se ilmaisisi sitoumuksensa neuvottelujen jatkamiselle ja tietkarttaan pohjaavalle poliittiselle dialogille sekä lopettaisi välittömästi palestiinalaisiin kohdistuvat sotilaalliset operaatiot. Israelin tulisi lopettaa laittomien siirtokuntien rakentaminen ja tunnustaa palestiinalaisten oikeus asua vapaasti ja turvallisesti maassaan.

Yleiskokous vakuuttaa Lähi-idän tietkartan olevan edelleen oikea pohja rauhanneuvottelulle. Kansainvälisen yhteisön, erityisesti EU:n, YK:n, Venäjän ja Yhdysvaltojen muodostaman ns. "kvartetin" tulisi aktiivisesti pyrkiä luomaan osapuolten rauhanomaisen kommunikoinnin mahdollistavat olosuhteet sekä vaatia tiukasti uutta Palestiinan hallitusta pitäytymään väkivallan käytöstä ja tunnustamaan Israelin valtio.

Yleiskokous pyrkii helpottamaan Palestiinan ja Israelin parlamenttien välistä kommunikointia perustamalla yleiskokouksen yhteyteen kolmikantaisen foorumin, jossa osapuolet voivat keskustella yhteisiksi koetuista kysymyksistä. Palestiinan parlamentin edustajat halutaan liittää tiiviimmin parlamentaarisen yleiskokouksen ja sen komiteoiden työhön sekä kutsua heitä säännöllisesti yleiskokouksen istuntoihin.

Yleiskokous on tarkastellut *Libanonin viimeaikaista kehitystä* Lähi-idän tilanteen kontekstissa (dok. 11056, *päätöslauselmassa 1520 (2006)*). Yleiskokous valittaa Libanonin heinä-elokuun

traagisia tapahtumia, joissa yli 1100 libanonilaista sai surmansa ja tuomitsee sekä Hizbollahin väkivaltaisen politiikan että Israelin epäsuhtaisen voimankäytön ja mielivaltaiset iskut siviilikohteisiin. Yleiskokous huomioi Euroopan unionin tehokkaan toiminnan kansainvälisten rauhanturvajoukkojen muodostamisessa. Myös kriisitilanteessa toimitettu humanitaarinen apu ja kansainvälisen yhteisön sitoutuminen Libanonin jälleenrakennukseen on laitettu positiivisesti merkille. Yleiskokous on syvästi huolissaan Iranin ja Syyrian vaikutuksesta alueen tasapainoon sekä näiden maiden aseellisesta varustautumisesta ja terroristeille antamasta tuesta. Yleiskokous ilmaisee huolensa myös Gazan tilanteen kehittymisestä Israelin hyökkäyksen jälkeen kesäkuussa. Palestiinan parlamentin puhemiehen Aziz Dweikin, 40 edustajan ja ministerin pidätys elokuussa on yhtä lailla tuomittava teko. Yleiskokous korostaa, että pidätetyt ovat laillisesti valittuja kansanedustajia. Yleiskokous on kaikesta huolimatta tyytyväinen pääministeri Olmertin ja presidentti Abbasin lupauksiin tavata toisensa ilman ennakkoehtoja.

Yleiskokous korostaa, että rauhanneuvottelut tulisi edelleen rakentaa Lähi-idän tietkartan pohjalle. Kestävä poliittinen ratkaisu konfliktiin voidaan saavuttaa vain poliittisen dialogin kautta, johon osallistuvat konfliktin kaikki osapuolet – myös maat, jotka eivät suoraan ole osallistuneet vihamielisyyksiin. Euroopan, ja erityisesti Euroopan unionin, tulisi aktiivisesti sitoutua prosessiin. Euroopan neuvoston tulisi osaltaan luoda pohjaa kulttuurien väliselle dialogille. Yleiskokous näkee parlamentaarisen tason dialogissa suuren mahdollisuuden. Rauhan ja vakauden juurtuminen alueelle voi alkaa vain demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen kautta.

Yleiskokous vetoaa sekä palestiinalaishallinnon johtajiin, jotta se sitoutuisi Lähi-idän tietkarttaan pohjaavaan dialogiin ja aseistettujen ryhmien, myös Hamasin, aseistariisuntaan että Libanonin johtajiin, jotta se täyttäisi YK:n päätöslauselmassa 1559 vaaditut tavoitteet ja riisuisi Hizbollahin aseista. Yleiskokous vaatii Hamas-johtajia luopumaan väkivallan käytöstä ja kehoittaa järjestöä tunnustamaan Israelin valtion.

**EUROOPAN NEUVOSTON SUOMEN VALTUUSKUNTA
VUONNA 2006**

Puheenjohtaja	Mikko ELO (sd)
Varapuheenjohtaja	Antti KAIKKONEN (k)
Jäsenet	Sinikka HURSKAINEN (sd) Kaarina DROMBERG (kok) Markku LAUKKANEN (k)
Varajäsenet	Minna LINTONEN (sd) Kalevi OLIN (sd) Kimmo SASI (kok) Kimmo TIILIKAINEN (k) Osmo SOININVAARA (vihr.) Irina KROHN (vihr) 01.07.2006 saakka

EUROOPAN NEUVOSTON SUOMEN VALTUUSKUNNAN
JÄSENYYDET KOMITEOISSA 2006

Pysyvä komitea

Standing Committee

Puheenjohtaja Mikko ELO, jäsen
Markku LAUKKANEN, varajäsen

ERITYISKOMITEAT

Poliittinen komitea

Political Affairs Committee

Mikko ELO, jäsen
Markku LAUKKANEN, varajäsen

Lähi-itää käsittelevä alakomitea

Sub-Committee on the Middle East

Mikko ELO, jäsen

Ei-jäsenmaiden suhteita käsittelevä alakomitea

Sub-Committee on External Relations

Markku LAUKKANEN, jäsen

Valko-Venäjä alakomitea

Sub Committee on Belarus

Mikko ELO, jäsen

Oikeudellisten ja ihmisoikeusasiain komitea

Committee on Legal Affairs and Human Rights

Antti KAIKKONEN, jäsen
Kimmo SASI, varajäsen

Ihmisoikeus-alakomitea

Sub-Committee on Human Rights

Kimmo SASI, jäsen

Vähemmistöjen oikeuksia käsittelevä alakomitea

Sub-committee on Rights of Minorities

Kimmo SASI, jäsen (varapuheenjohtaja)

Talous- ja kehityskomitea

Committee on Economic Affairs and Development

Kimmo SASI, jäsen
Kalevi OLIN, varajäsen

Kansainvälisiä taloussuhteita käsittelevä alakomitea

Sub-committee on International Economic Relations

Kimmo SASI, jäsen (puheenjohtaja)

Matkailun kehittämistä käsittelevä alakomitea

Sub-committee on Tourism Development

Kalevi OLIN, jäsen

Sosiaali-, terveys- ja perheasiain komitea

Social, Health and Family Affairs Committee

Sinikka HURSKAINEN, jäsen

Osmo SOININVAARA, varajäsen

Lasten asiain alakomitea

Sub-committee on Children

Sinikka HURSKAINEN, jäsen

Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja työllisyysasiain alakomitea

Sub-Committee on the European Social Charter and Employment

Sinikka HURSKAINEN, jäsen

Väestö-, siirtolais- ja pakolaiskomitea

Committee on Migration, Refugees and Demography

Kalevi OLIN, jäsen

Osmo SOININVAARA, varajäsen

Siirtolaisalakomitea

Sub Committee on Migration

Kalevi OLIN, jäsen

Osmo SOININVAARA, varajäsen

Väestö-alakomitea

Sub-Committee on Population

Osmo SOININVAARA, jäsen

Kulttuuri, tiede- ja koulutuskomitea

Committee on Culture, Science and Education

Kaarina DROMBERG, jäsen

Sinikka HURSKAINEN, varajäsen

Kulttuuriperinnön alakomitea

Sub Committee on Cultural Heritage

Sinikka HURSKAINEN, jäsen

Tiede- ja etiikka -alakomitea

Sub-Committee on Science and Ethics

Kaarina DROMBERG, jäsen

Media-alakomitea

Sub-Committee on the Media

Sinikka HURSKAINEN, jäsen

Ympäristö-, maatalous- ja paikallishallintokomitea

Committee on Environment, Agriculture and Local and Regional Authorities

Kimmo TIILIKAINEN, jäsen

Osmo SOININVAARA, varajäsen

Ympäristö- ja kestävän kehityksen alakomitea

Sub-Committee on Sustainable Development

Osmo SOININVAARA, jäsen

Kimmo TIILIKAINEN, varajäsen

Maatalous- ja elintarvike alakomitea

Sub-Committee on Agriculture and Food

Kimmo TIILIKAINEN, jäsen

Osmo SOININVAARA, varajäsen

Tasa-arvoasiain komitea

Committee on Equal Opportunities for Women and Men

Minna LINTONEN, jäsen

Kaarina DROMBERG, varajäsen

Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa käsittelevä alakomitea

Sub-Committee on Violence against Women

Minna LINTONEN, jäsen

Kaarina DROMBERG, varajäsen

Ihmiskauppa-alakomitea

Sub-Committee on trafficking in human beings

Kaarina DROMBERG, jäsen

Menettelytapasääntökomitea

Committee on Rules of Procedure and Immunities

Markku LAUKKANEN, jäsen

Minna LINTONEN, varajäsen

Jäsenmaiden jäsenyysvelvoitteiden valvontakomitea

Honouring of Obligations and Commitments by Member States

Kimmo SASI (EPP)

Mikko ELO (SOC)

EUROOPAN NEUVOSTON PARLAMENTAARISEN YLEISKOKOUKSEN VUONNA 2006 HYVÄKSYMÄT ASIAKIRJAT

3.1 Päätöslauselmat

Päätöslauselma ilmaisee yleiskokouksen jostakin asiakysymyksestä tekemän päätöksen, jonka yleiskokous on toimivaltainen panemaan täytäntöön, tai yleiskokouksen kannan, josta se yksin on vastuussa.

- Päätöslauselma 1476 (2006)YK:n parlamentaarinen ulottuvuus (dok. 10771)
Päätöslauselma 1477 (2006) päätöslauselman 1415 (2006) toteutuminen (Georgian jäsenvelvoitteiden täytäntöönpanosta) (dok. 10779)
Päätöslauselma 1478 (2006) siirtolaisnaisten kotouttamisesta Euroopassa (dok. 10758)
Päätöslauselma 1479 (2006) ihmisoikeusloukkaukset Tshetsheniassa: ministerikomitean vastuu yleiskokouksen huolista (dok. 10774)
Päätöslauselma 1480 (2006) kiista Azerbaidzhanin valtuuskunnan vahvistamattomista valtakirjoista (dok. 10807 rev.)
Päätöslauselma 1481 (2006) tarpeesta tuomita totalitaariset kommunistiset hallitukset (dok. 10765)
Päätöslauselma 1482 (2006) tilanne Valko-Venäjällä ennen presidentinvaaleja (dok. 10806)
Päätöslauselma 1483 (2006) Alankomaissa kielteisten turvapaikkapäätöksen saaneiden palauttamisen perusteet (dok.10741)
Päätöslauselma 1484 (2006) taloudellisen toiminnan uudelleensijoittaminen ulkomailla ja Euroopan taloudellinen kehitys (dok. 10757)
Päätöslauselma 1485 (2006) Kiinan talouden uuden nousun vaikutukset Euroopassa (dok. 10756)
Päätöslauselma 1486 (2006) dynaaminen asuntopolitiikka osana eurooppalaista yhteenkuuluvuutta (dok. 10833)
Päätöslauselma 1487 (2006) Euroopan hiilikaivosten tulevaisuus ja uudistaminen (dok. 10825)
Päätöslauselma 1488 (2006) maa-alueiden uudelleenjärjestely Keski- ja Itä-Euroopassa (dok.10836)
Päätöslauselma 1489 (2006) mekanismeja naisten päätöksentekoon osallistumisen varmistamiseksi (dok. 10743)
Päätöslauselma 1490 (2006) Euroopan neuvoston yleissopimuksen artiklan 15.a tulkinta etuoikeuksista ja koskemattomuudesta (dok. 10840)
Päätöslauselma 1491 (2006) uuden säännön lisääminen yleiskokouksen työjärjestykseen yhteistyöstä Euroopan parlamentin kanssa (dok. 10784 rev.)
Päätöslauselma 1492 (2006) köyhyys ja korruption vastainen taistelu Euroopan neuvoston jäsenmaissa (dok. 10834)
Päätöslauselma 1493 (2006) Lähi-idän tilanne (dok. 10882)
Päätöslauselma 1494 (2006) naiskaupan pysäyttäminen ennen jalkapallon MM-kilpailuja (dok. 10881)
Päätöslauselma 1495 (2006) taistelu natsi-ideologian elpymistä vastaan (dok. 10766)
Päätöslauselma 1496 (2006) tilanne Valko-Venäjällä 19.3.2006 pidetyn presidentinvaalin jälkeen (dok 10890)
Päätöslauselma 1497 (2006) pakolaiset ja sotasiirtolaiset Armeniassa, Azerbaidzhanissa ja Georgiassa (dok. 10835)
Päätöslauselma 1498 (2006) Euroopan neuvoston näkyvyyden vahvistaminen (dok. 10907)

Päätöslauselma 1499 (2006) taloudellinen kehitys Ukrainassa: eurooppalaisen solidaarisuuden koetinkivi (dok. 10920)

Päätöslauselma 1500 (2006) tarve parantaa lentoturvallisuus Euroopassa (dok. 10912)

Päätöslauselma 1501 (2006) työvoiman muuttoliike Itä- ja Keski-Euroopasta: tämänhetkinen tilanne ja tulevaisuuden näkymät (dok. 10842)

Päätöslauselma 1502 (2006) sosiaalisen koheesion demografiset haasteet (dok. 10923)

Päätöslauselma 1503 (2006) yleiskokouksen jäsenten velvoitteet Euroopan neuvoston tavoitteita ja periaatteita koskien (dok. 10865)

Päätöslauselma 1504 (2006) päätösmenettelytapa valiokunnissa liittyen vaaliehdokkaiden asettamiseen yleiskokouksen suorittamia vaaleja varten (dok. 10864)

Päätöslauselma 1505 (2006) päätöslauselman 1480 (2006) täytäntöönpano kiistassa Azerbaidzhanin valtuuskunnan valtakirjoista (dok. 10959)

Päätöslauselma 1506 (2006) Euroopan neuvoston ulkosuhteet (dok. 10956)

Päätöslauselma 1507 (2006) väitetyt salaiset pidätykset ja laittomat valtioiden väliset poliittisten vankien siirrot Euroopan neuvoston jäsenmaita (dok. 10957)

Päätöslauselma 1508 (2006) Euroopan jälleenrakennuspankin vaikutus Keski- ja Itä-Euroopan taloudellisessa kehityksessä (dok. 10950)

Päätöslauselma 1509 (2006) laittomien maahanmuuttajien ihmisoikeudet (dok. 10924)

Päätöslauselma 1510 (2006) sananvapaus ja uskonnollisten mielipiteiden kunnioitus (dok. 10970)

Päätöslauselma 1511 (2006) siirtolaisuus, pakolaiset ja väestö valtioiden päämiesten ja Euroopan neuvoston jäsenmaiden hallitusten kolmannen huippukokouksen kontekstissa (Varsova, 16.-17.5.2005) (dok. 10868)

Päätöslauselma 1512 (2006) parlamenttien yhteinen taistelu naisiin kohdistunutta väkivaltaa vastaan (dok. 10934)

Päätöslauselma 1513 (2006) perustuslain uudistus Bosnia-Hertsegovinassa (dok. 10982)

Päätöslauselma 1514 (2006) Montenegron kansanäänestyksen seuraukset (dok. 10980)

Päätöslauselma 1515 (2006) yleiskokouksen seurantakäytännön eteneminen (dok. 10960)

Päätöslauselma 1516 (2006) Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätösten noudattaminen (dok. 11020)

Päätöslauselma 1517 (2006) Tilanne Balkanin alueella (dok. 11050)

Päätöslauselma 1518 (2006) OECD ja maailman talous (dok. 11012)

Päätöslauselma 1519 (2006) kurdien kulttuurien tila (dok. 11006)

Päätöslauselma 1520 (2006) Libanonin viimeaikainen kehitys Lähi-idän tilanteen yhteydessä (dok.11056)

Päätöslauselma 1521 (2006) Suurien laittomien siirtolaisjoukkojen saapuminen Etelä-Euroopan rannoille (dok. 11053)

Päätöslauselma 1522 (2006) Eurooppalaisen pakkosiirtojen ja etnisten puhdistusten uhrien muistokeskuksen perustaminen (dok. 10925 rev.)

Päätöslauselma 1523 (2006) Venäjän talouden kehityksen merkitys Euroopalle (dok. 11026)

Päätöslauselma 1524 (2006) Suuremman läpinäkyvyyden tarve asekaupassa (dok. 11079)

Päätöslauselma 1525 (2006) Vakaussopimuksen perustaminen Etelä-Kaukasukselle (dok. 11082)

Päätöslauselma 1526 (2006) Kazakstanin tilanne ja suhteet Euroopan neuvostoon (dok. 11077)

Päätöslauselma 1527 (2006) Kansallisten vähemmistöjen oikeudet Latviassa (dok. 11094)

Päätöslauselma 1528 (2006) Opiskelijoiden tyytymättömyys tieteellisiin opintoihin (dok. 10949)

Päätöslauselma 1529 (2006) Avoin ja läpinäkyvä äänestämisen yleiskokouksessa (dok. 11076)

3.2 Suositukset

Suositus tarkoittaa esitystä, jonka yleiskokous tekee ministerikomitealle ja jonka täytäntöönpano ei kuulu yleiskokouksen vaan hallitusten toimivaltaan.

- Suositus 1731 (2006) Euroopan panos vesihuollon kehittämisessä (dok. 10772)
Suositus 1732 (2006) siirtolaisnaisten kotouttamisesta Euroopassa (dok. 10758)
Suositus 1733 (2006) ihmisoikeusloukkaukset Tshetsjeniassa: ministerikomitean vastuu yleis-kokouksen huolista (dok. 10774)
Suositus 1734 (2006) tilanne Valko-Venäjällä ennen presidentinvaaleja (dok. 10806)
Suositus 1735 (2006) "Kansankunta" käsitteenä (dok. 10762)
Suositus 1736 (2006) tarve Francon hallinnon kansainväliseen tuomitsemiseen (dok. 10737)
Suositus 1737 (2006) uudet trendit ja haasteet Euro-Välimeri –alueen siirtolaispolitiikalle (dok. 10763)
Suositus 1738 (2006) mekanismeja naisten päätöksentekoon osallistumisen varmistamiseksi (dok. 10743)
Suositus 1739 (2006) sukupuolten välisen tasa-arvon huomioiminen budjetissa (dok. 10764)
Suositus 1740 (2006) äidinkielen asema peruskoulutuksessa (dok. 10837)
Suositus 1741 (2006) vankien sosiaalinen jälleensopeuttaminen (dok. 10838)
Suositus 1742 (2006) armeijan jäsenten ihmisoikeudet (dok. 10861)
Suositus 1743 (2006) Euroopan neuvoston ja Euroopan Unionin välistä yhteistyötä käsittelevä periaateasiakirja (dok. 10892)
Suositus 1744 (2006) kolmannen huippukokouksen seuranta: Euroopan neuvoston ja EU:n perusoikeusvirasto (dok. 10894)
Suositus 1745 (2006) tilanne Valko-Venäjällä 19.3.2006 pidetyn presidentinvaalin jälkeen (dok. 10890)
Suositus 1746 (2006) Euroopan neuvoston näkyvyyden vahvistaminen (dok. 10907)
Suositus 1747 (2006) eurooppalainen vankiloiden peruskirja (dok. 10922)
Suositus 1748 (2006) työvoiman muuttoliike Itä- ja Länsi-Euroopasta: tämänhetkinen tilanne ja tulevaisuuden näkymät (dok. 10842)
Suositus 1749 (2006) sosiaalisen koheesion demografiset haasteet (dok. 10923)
Suositus 1750 (2006) kasvatusta tasapainoiseen kehitykseen kouluissa (dok. 10767)
Suositus 1751 (2006) Pohjois-Kaukasian kulttuurinen moninaisuus (dok. 10869)
Suositus 1752 (2006) Euroopan maisemakapasiteetin suojeleminen ja käyttö (dok. 10928)
Suositus 1753 (2006) Euroopan neuvoston ulkosuhteet (dok. 10956)
Suositus 1754 (2006) Väitetyt salaiset pidätykset ja laittomat valtioiden väliset poliittisten vankien siirrot Euroopan neuvoston jäsenmaita koskien (dok. 10957)
Suositus 1755 (2006) laittomien maahanmuuttajien ihmisoikeudet (dok. 10924)
Suositus 1756 (2006) Euroopan neuvoston kolmannen huippukokouksen päätösten täytäntöönpano (dok. 10958)
Suositus 1757 (2006) siirtolaisuus, pakolaiset ja väestö kolmannen valtioiden päämiesten ja Euroopan neuvoston jäsenmaiden hallitusten huippukokouksen kontekstissa (Varsova, 16.–17.5.2005) (dok. 10868)
Suositus 1758 (2006) kolmannen huippukokouksen seuranta: etusija kulttuuriselle yhteistyölle (dok. 10971)
Suositus 1759 (2006) parlamenttien yhteinen taistelu naisiin kohdistunutta väkivaltaa vastaan (dok. 10934)
Suositus 1760 (2006) parlamentaarisen yleiskokouksen suhtautuminen Euroopan neuvoston jäsen- ja tarkkailijamaihin, jotka eivät ole lakkauttaneet kuolemantuomiota (dok. 10911)
Suositus 1761 (2006) metsäpalojen torjuminen (dok. 10962)
Suositus 1762 (2006) akateeminen vapaus ja yliopiston autonomia (dok. 10943)
Suositus 1763 (2006) instituutioiden välinen tasapaino Euroopan neuvostossa (dok. 11017)
Suositus 1764 (2006) Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätösten noudattaminen (dok. 11020)

Suositus 1765 (2006) tilanne Balkanin alueella (dok. 11050)
Suositus 1766 (2006) Euroopan kansallisten vähemmistöjen suojelua koskeva puitesopimus ja sen rati-
fointi (dok. 10961)
Suositus 1767 (2006) suurien laittomien siirtolaisjoukkojen saapuminen Etelä-Euroopan rannikoille
(dok. 11053)
Suositus 1768 (2006) turvapaikkahakijoiden, siirtolaisten ja pakolaisten kuva mediassa (dok. 11011)
Suositus 1769 (2006) työ- ja perhe-elämän yhdistäminen (dok. 11019)
Suositus 1770 (2006) paikallisen itsehallinnon edistäminen EN:n raja-alueilla (dok. 11009)
Suositus 1771 (2006) vakaussopimuksen perustaminen Etelä-Kaukasukselle (dok. 11082)
Suositus 1772 (2006) kansallisten vähemmistöjen oikeudet Latviassa (dok. 11094)
Suositus 1773 (2006) 2003 suuntaviivat vähemmistökielien käytöstä radio- ja televisiolähetyksissä
Euroopan neuvoston osalta: tarve edistää yhteistyötä ja hakea synergia-etuja ETYJ:n kanssa (dok. 11030,
11081)
Suositus 1774 (2006) turkkilaisten läsnäolo Euroopassa: siirtotyöläiset ja uudet Euroopan kansalaiset
(dok.11083, dok.11097)
Suositus 1775 (2006) suomalais-ugrialaisten ja samojedikansojen tilanne (dok. 11087)
Suositus 1776 (2006) hylkeenmetsästys (dok.11008)

3.3 Määräykset

Määräykset liittyvät muotoseikkoihin, tiedonvälitykseen, täytäntöönpanoon tai menettelytapoihin. Niiden tulee koskea asiaa, joka on jo otettu yleiskokouksen rekisteriin, eivätkä ne saa koskea asiasisältöä. Määräyksiä koskevista aloitteista voidaan äänestää ilman, että niitä ensin lähetetään komiteaan.

3.4 Lausunnot

Lausunto 258 (2006) Pöytäkirja valtiottomuuden estämiseksi suhteessa valtiojärjestyksen perimyksen
(dok. 10646, 10770)
Lausunto 259 (2006) Euroopan neuvoston vuoden 2007 budjetti (dok. 10918)
Lausunto 260 (2006) EN:n yleiskokouksen vuoden 2007 menot (dok. 10919)

**EUROOPAN NEUVOSTON PARLAMENTAARISEN YLEISKOKOUKSEN
ERITYISVIERAAT VUONNA 2006**

Valtioiden edustajat

Alankomaiden siirtolaisministeri Rita Verdonk	24.1.2006
Bulgarian pääministeri Serguei Stancichev	24.1.2006
Romanian presidentti Traian Basescu	25.1.2006
Meksikon senaatin puhemies Enrique Jackson Ramírez	25.1.2006
Romanian ulkoministeri Mihai-Razvan Ungureanu	26.1.2006
Luxemburgin pääministeri Jean-Claude Juncker	11.4.2006
Itävallan liittokansleri Wolfgang Schüssel	11.4.2006
Makedonian pääministeri Vlado Buchkovski	12.4.2006
Marokon varaulkoministeri Nouzha Chekrouni	27.6.2006
Venäjän liittoneuvoston puheenjohtaja Sergey Mironov	28.6.2006
Turkin pääministeri Recep Tayyip Erdogan	28.6.2006
Kroatian pääministeri Ivo Sanader	2.10.2006
Albanian pääministeri Sali Berisha	3.10.2006
Bosnia ja Herzegovinan ministerineuvoston puhemies Adnan Terzic	3.10.2006
Venäjän ulkoministeri Sergey Lavrov	4.10.2006
Knessetin puhemies Dalia ITZIK	5.10.2006

Kansainvälisten järjestöjen edustajat

YK:n yleiskokouksen puheenjohtaja Jan Eliasson	23.1.2006
EU:n komission puheenjohtaja José Manuel Barroso	11.4.2006
Euroopan parlamentin ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Elmar Brok	13.4.2006
EU:n oikeus- ja sisäasiainkomissaari Franco Frattini	27.6.2006
Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin johtaja Jean Lemierre	27.6.2006
YK:n erityisedustaja Yakin Ertürk	28.6.2006
OECD:n pääsihteeri Angel Gurría	4.10.2006

EUROOPAN NEUVOSTON JÄSENVALTIOT

<i>Perustajajäsenet (1949)</i>	5.5.1989	Suomi
	6.11.1990	Unkari
Belgia	26.11.1991	Puola
Tanska	7.5.1992	Bulgaria
Ranska	14.5.1993	Viro
Irlanti	14.5.1993	Liettua
Italia	14.5.1993	Slovenia
Norja	30.6.1993	Tsekki
Luxemburg	30.6.1993	Slovakia
Alankomaat	7.10.1993	Romania
Ruotsi	10.11.1994	Andorra
Iso-Britannia	10.2.1995	Latvia
	13.7.1995	Albania
9.8.1949 Kreikka	13.7.1995	Moldova
7.3.1950 Islanti	9.11.1995	Ukraina
13.4.1950 Turkki	9.11.1995	Makedonia
13.7.1950 Saksa	28.2.1996	Venäjä
16.4.1956 Itävalta	6.11.1996	Kroatia
24.5.1961 Kypros	27.4.1999	Georgia
6.5.1963 Sveitsi	25.1.2001	Armenia
29.4.1965 Malta	25.1.2001	Azerbaidzhan
22.9.1976 Portugali	24.4.2002	Bosnia ja Hertsegovina
24.11.1977 Espanja	3.4.2003	Serbia ja Montenegro
23.11.1978 Liechtenstein	6.10.2004	Monaco
16.11.1988 San Marino	6.6.2006	Serbia

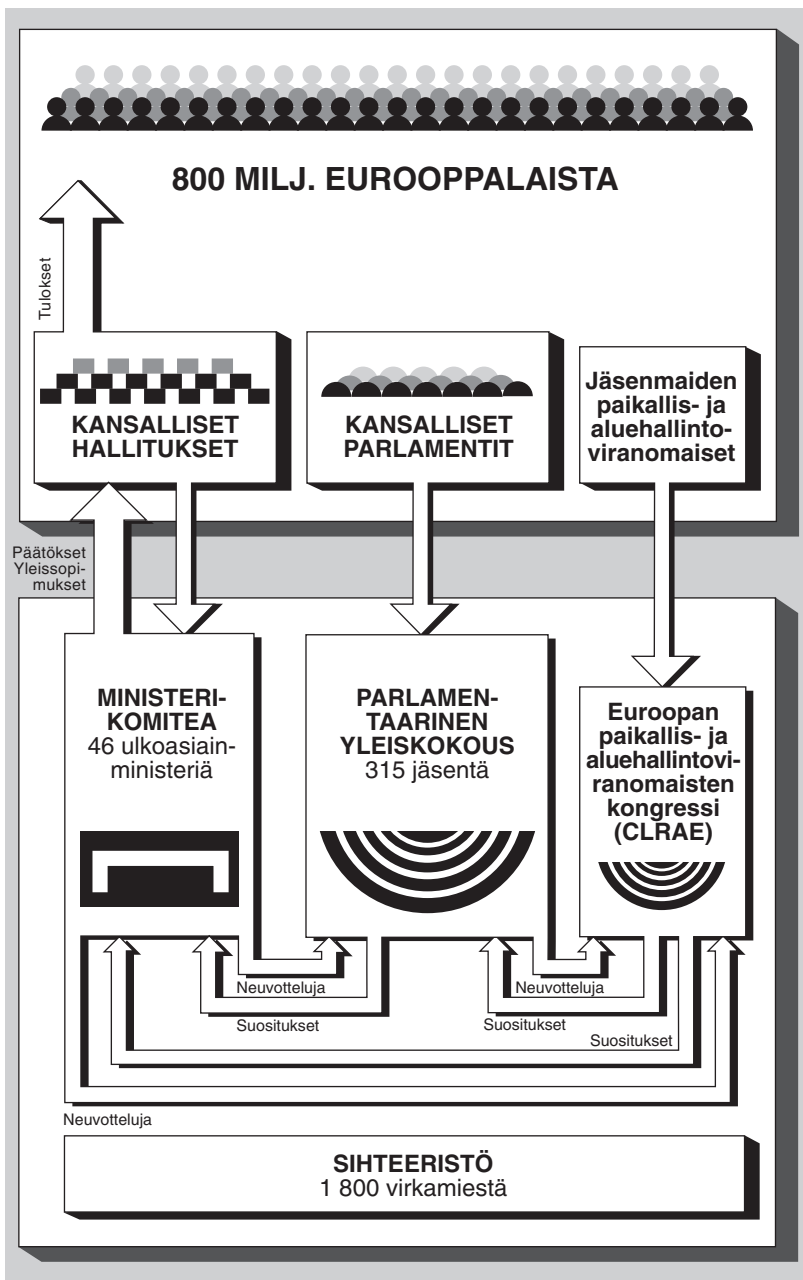
EUROOPAN NEUVOSTON MINISTERIKOMITEAN TARKKAILIJAT

7.3.1970	Pyhä istuin
10.1.1996	Yhdysvallat
29.5.1996	Kanada
20.11.1996	Japani
1.12.1999	Meksiko

EN:N PARLAMENTAARISEN YLEISKOKOUKSEN TARKKAILIJAT

2.12.1957	Israel
28.5.1997	Kanada
4.11.1999	Meksiko

EUROOPAN NEUVOSTON TOIMINTA

LYHYESTI : EUROOPAN NEUVOSTON PARLAMENTAARINEN YLEISKOKOUS

Euroopan neuvosto on Euroopan vanhin ja laajin poliittinen yhteistyöjärjestö, joka perustettiin vuonna 1949. Suomi liittyi järjestöön vuonna 1989. Euroopan neuvoston parlamentaarinen

yleiskokous on järjestön keskeinen elin, joka tekee aloitteita ja antaa suosituksia kaikista kysymyksistä, jotka edistävät järjestön tavoitteita ja jotka kuuluvat sen toimialaan (ihmisoikeuksien ja perusvapauksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteiden suojaaminen ja edistäminen). EN:llä on 46 jäsenmaata. Viidellä Euroopan ulkopuolisella maalla on tarkkailija-asema.

Kunkin jäsenvaltion parlamentin kansanedustajavaltuuskunnat muodostavat parlamentaarisen yleiskokouksen. Edustajien toimikausi alkaa sen varsinaisen istuntokauden avajaisistunnosta lukien (tammikuussa) ja päättyy seuraavan varsinaisen istuntokauden avajaisistuntoon.

Suomen valtuuskunta Euroopan neuvostossa muodostuu viidestä varsinaisesta ja viidestä varajäsenestä, jotka edustusta valitsee varsinaisilla valtiopäivillä keskuudestaan. Valtuuskunnan jäsenet valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Istuntokausi jakautuu neljään osa-istuntoon tammikuussa, huhtikuussa, kesäkuussa ja syyskuussa, jotka järjestetään päämajassa Strasbourgissa, Ranskassa. Istunnot ovat julkisia. Istuntokauden alussa tammikuussa valitaan presidentti

(puhemies), 19 varapresidenttiä sekä asetetaan kymmenen varsinaista komiteaa. Jäsenyyksistä komiteoissa päättää yleiskokous kansallisten valtuuskuntien ehdotusten pohjalta. Poikkeuksena on jäsenvelvoitteiden seurantakomitea (monitorointikomitea), jonka jäsenet valitaan yleiskokouksen poliittisissa ryhmissä. Suomen valtuuskunnalla on yksi varsinainen ja yksi varajäsenpaikka yhdeksässä komiteassa sekä näiden komiteoiden alakomiteoissa. Suomen valtuuskunnalla on myös ollut edustajia monitorointikomiteassa. Yleiskokouksessa toimii myös viisi poliittista ryhmää.

EN:n Suomen valtuuskunta antaa vuosittain eduskunnalle kertomuksen parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta, jota käsitellään eduskunnan ulkoasiainvaliokunnassa ([http:// www.eduskunta.fi](http://www.eduskunta.fi)).

EN:n päämaja (noin 1 300 virkamiestä) sijaitsee Strasbourgissa, Ranskassa, jossa myös järjestetään kaikki istunnot. Komiteakokouksia järjestetään myös jäsenmaissa. Järjestön viralliset kielet ovat englanti ja ranska. Työkielinä on saksa, italia, espanja ja venäjä. Suomen edustaja EN:n ministerikomiteassa on Suomen ulkoministeri ja hänen sijainen on Strasbourgissa sijaitseva Suomen pysyvä edustaja (suurlähettiläs). Lisätietoja internet-sivuilta <http://www.coe.int> ja <http://stars.coe.int> sekä <http://formin.finland.fi/edustustot/>

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunta
FIN-00102 Eduskunta
puh. (+358 9) 4321
fax. (+358 9) 432 3529
<http://www.eduskunta.fi>
sähköposti: gunilla.carlander@eduskunta.fi

Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous
Parliamentary Assembly of the Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex
puh. + 33 3 88 41 20 00
<http://www.coe.int>

